МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Медичний інститут
Кафедра терапевтичних дисциплін

"**ЗАТВЕРДЖУЮ**"
Перший проректор
Іщенко Н.М.
_____
"__"_____2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)

Модуля 1 Офтальмологія.

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 221 «Стоматологія»

Розробник	Свердлова М.В.	_____
Зав. кафедри розробника	Зак М.Ю.	_____
Гарант освітньої програми	Єлінська А.М..	_____
Директор інституту	Грищенко Г.В.	_____
Начальник НМВ	Алексєєва А О.	_____

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Загальна практика – сімейна медицина з поглибленим вивченням питань педіатрії	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	221 «Стоматологія»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	4-й	
Навчальний рік	2022-2023	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	7-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6,0 кредитів / 180 годин	
Структура курсу: – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30 60 (30/30) 90 (45/45)	
Відсоток аудиторного навантаження	50 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Атестація за 11-й семестр	
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік – 12-й семестр	

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

Метою викладання/вивчення навчальної дисципліни «Загальна практика – сімейна медицина з поглибленим вивченням питань педіатрії» є опанування студентами методів і прийомів клінічного обстеження хворого, особливостей професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивних та об'єктивних проявів захворювань (симптоми і синдроми), причин та механізмів їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу, тактики лікування, профілактичних заходів на амбулаторному етапі лікування пацієнта. Студенти вивчають сучасну практику сімейної медицини шляхом курації переважно амбулаторних хворих з основними симптомами та синдромами, різноманітним клінічним перебігом хвороб та їх ускладненнями, на практиці вивчаючи сучасні підходи до діагностики, диференціальної діагностики, лікування та профілактики захворювань та синдромів по кожному з розділів внутрішніх хвороб, існуючі стандарти діагностики та лікування, дані доказової медицини, а також невідкладні стани в клініці сімейної медицини.

Значну частину вивчення навчальної дисципліни «Загальна практика – сімейна медицина з поглибленим вивченням питань педіатрії» складає клінічна анатомія, фізіологія, методологія обстеження хворої дитини; профілактика захворювань; етіологія, патогенез, діагностика та лікування найбільш поширених захворювань дитячого віку; перша медична допомога, принципи лікування невідкладних станів; заходи з організації санітарно-епідемічного режиму в умовах сімейної амбулаторії.

Завдання навчання: набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з:

1) засвоєння основних принципів проведення обстеження хворого за традиціями вітчизняної терапевтичної школи
2) методично правильного проведення розпитування та огляду хворих із патологією внутрішніх органів в умовах сімейної амбулаторії
3) трактування взаємозв'язку скарг хворого та здійснення попередньої оцінки щодо ураженої системи організму дорослого та дитячого населення
4) узагальнювання результатів розпиту та огляду хворих дорослих , дітей та вирізнення на їх підставі основних симптомів і синдромів
5) аналізування результатів лабораторних та інструментальних досліджень уражених систем
6) узагальнювання результатів обстеження уражених систем та вирізнення основних симптомів та синдромів її ураження для постановки правильного діагнозу.
7) надання невідкладної медичної допомоги на догоспітальному етапі лікування в умовах сімейної амбулаторії
8) складання плану обстеження дорослого та дитячого населення, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених захворюваннях у клініці внутрішньої медицини та їх ускладненнях.

Передумови вивчення дисципліни (міждисциплінарні зв'язки). Загальна практика – сімейна медицина, як навчальна дисципліна:

а) базується на розумінні студентами основних положень і знань з теоретичної медицини та попередніх клінічних дисциплін та інтегрується з цими дисциплінами;

б) створює терапевтичні, на амбулаторному етапі лікування пацієнта, клінічні основи для подальшого опанування студентами клінічних дисциплін (внутрішня медицина, педіатрія, хірургія, акушерство і гінекологія, інфекційні хвороби, загальна практика (сімейна медицини), паліативна та хоспісна медицина тощо), що передбачає інтеграцію викладання з основними клінічними дисциплінами, вміння використовувати ці знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності лікаря;

в) формує терапевтичні основи клінічного мислення;

г) забезпечує можливість проведення терапевтичного аналізу клінічних ситуацій з метою подальшої діагностики, лікування, профілактики хвороб.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення дисципліни студенти мають:

- Оволодіти теоретичними знаннями, необхідними для виявлення захворювань людини
- Оволодіти практичними прийомами і методами фізикального та лабораторно-інструментального обстеження дорослого та дитячого населення
- Засвоїти загальних методичних підходів клінічного обстеження дорослого та дитячого населення
- Діагностики окремих внутрішніх захворювань людини при типових їх проявах
- Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим
- Обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз найбільш поширених захворювань у клініці сімейної медицини.
- Скласти план обстеження хворого, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених захворюваннях у клініці сімейної медицини та їх ускладненнях.
- Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань у клініці сімейної медицини.
- Визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи) хворого з найбільш поширеними захворюваннями у клініці сімейної медицини.
- Призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в т.ч. прогноз-модифікуюче, найбільш поширених захворювань у клініці внутрішньої медицини.
- Проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику основних захворювань у клініці сімейної медицини.
- Визначати прогноз та працездатність хворих із основними захворюваннями у клініці внутрішньої медицини.
- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішньої медицини, педіатрії
- Застосовувати основні алгоритми інтенсивної терапії невідкладних станів у клініці сімейної медицини, педіатрії
- Виконувати медичні маніпуляції для дорослого та дитячого населення

- Вести медичну документацію у клініці сімейної медицини.
  - Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- ***знати***:
- принципи організації медичної допомоги на дому та в денних стаціонарах;
- принципи послідовності ведення хворих в системі амбулаторія сімейного лікаря - стаціонар - амбулаторія сімейного лікаря, чіткі показання та протипоказання до госпіталізації;
- Проводити лікування в умовах амбулаторії хворих після виписки їх зі стаціонару;
- Оцінювати прогноз життя та працездатності при найбільш поширених захворюваннях;
- Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах на догоспітальному етапі;
- оформлення медичної документації, що використовується сімейним лікарем;
- формування і розвиток ідеї хоспісного руху та паліативної допомоги;
- дефініції паліативної та хоспісної допомоги (ПХД), еволюцію поглядів;
- сутність, принципи, складові ПХД;
- філософію ПХД;
- поняття процесу помирання (фази) та смерті;
- поняття «невиліковної хвороби»;
- характеристику інкурабельного пацієнта;
- поняття якості життя пацієнта з невиліковним захворюванням та його близьких;
- способи комунікації з невиліковним пацієнтом та його близькими
- форми організації ПХД;
- поняття менеджменту болю та інших виснажливих симтомів;
- принципи командного підходу в ПХД;
- психологічні та духовні аспекти ПХД;
- етичні та правові проблеми ПХД;
- поняття синдрому емоційного вигорання, методи профілактики;

- ***вміти:***
- проводити профілактику найбільш поширених захворювань;
- виявляти фактори ризику виникнення захворювання;
- оцінювати стан здоров'я пацієнта, та вміти проводити моніторинг здоров'я;
- складати медико-соціальний паспорт пацієнта;
- аналізувати та складати програму формування та збереження здоров'я індивідуума, сім'ї.
- діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази;
- діагностувати, лікувати больовий синдром, володіючи широким спектром сучасних технологій знеболення;
- здійснювати діагностику, лікування інших виснажливих симтомів (блювота, задишка тощо), що супроводжують невиліковний стан;
- розрахувати дозу знеболювального засобу та виписувати відповідні рецепти;

- вести облік та зберігати сильнодіючі і наркотичні середники відповідно до чинного законодавства;
- проводити реанімаційні заходи невиліковно хворим;
- надавати психологічну підтримку невиліковно хворим та їхнім близьким під час хвороби і в період скорботи;
- застосовувати правила поведінки з померлою людиною відповідно до чинного законодавства;
- дотримуватись біоетичних та законодавчих норм під час надання ПХД;
- проводити консультування інкурабельних пацієнтів та їхніх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби, в тому числі з питань догляду, харчування, соціальної, юридичної чи духовної підтримки тощо;
- працювати в мультидисциплінарній команді;
- застосовувати методики профілактики синдрому емоційного вигорання та боротьби з його наслідками;

- ***мати компетенції:***

- про застосування знання з внутрішньої медицини для діагностики, лікувань захворювань внутрішніх органів, пропаганди здорового способу життя, а також для профілактики виникнення і розвитку хвороб;
- про основні перспективні методи дослідження у внутрішній медицині для ранньої діагностики та лікування найбільш розповсюджених захворювань внутрішніх органів згідно уніфікованих медичних протоколів.

Розроблена програма відповідає ***освітньо-професійній програмі (ОПП)*** та орієнтована на формування ***компетентностей:***

- загальні (ЗК) – ЗК3-ЗК5, ЗК8 ОПП:

- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК5. Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

- ***фахові (ФК) – ФК1 –ФК7, ФК 11, ФК13, ФК 14, ФК 16 -ФК 18 ОПП:***

- ФК 1. Навички опитування пацієнта.
- ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
- ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
- ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань.
- ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
- ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
- ФК7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
- ФК11. Навички виконання медичних маніпуляцій.
- ФК13. Навички консультування з питань планування сім'ї.
- ФК14. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

- ФК16. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
- ФК17. Здатність до проведення експертизи працездатності.
- ФК18. Здатність до ведення медичної документації.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані ***програмні результати навчання (ПРН)*** включають вміння ***ПРН2, ПРН3, ПРН8, ПРН11, ПРН13-ПРН18, ПРН22, ПРН23, ПРН 25, ПРН 28, ПРН30, ПРН 32, ПРН 33, ПРН 35, ПРН 41 ОПП***:

- ПРН 2: Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання. Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності. Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців. Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
- ПРН 3: Мати глибокі знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН 8: Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань. Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків. Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків. Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.
- ПРН 11 :Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез), за умов закладу охорони здоров'я, його підрозділу або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого. За будь-яких обставин (в закладі охорони здоров'я, його підрозділі, вдома у пацієнта та ін.), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:

- збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція) та зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитовидної та молочних залоз);
  оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дитини;
- обстежувати стан серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та поверхневих судин, визначення перкуторних меж серця та судин, аускультація серця та судин);
- обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультація легенів);
- обстежувати стан органів черевної порожнини (огляд живота, пальпація та перкусія кишок, шлунку, печінки, селезінки, пальпація підшлункової залози, нирок, органів малого тазу, пальцеве дослідження прямої кишки);
  обстежувати стан кістково-м'язового апарату (огляд та пальпація);
  обстежувати стан нервової системи;
  обстежувати стан сечостатевої системи;

•оцінювати стан внутрішньоутробного розвитку плоду за даними розрахунку маси плоду та аускультації його серцебиття.
- ПРН 13. В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу та серед прикріпленого населення:
Вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані фізикального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
Вміти встановити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за допомогою співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН 14. В умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу:
• Призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 4) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі найбільш вірогідного або синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
• Здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
• Встановити попередній клінічний діагноз (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу, використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- ПРН 15. Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2), у умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- ПНР 16. Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи,

дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

- ПНР 17. Визначати характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. Визначати принципи лікування захворювання (за списком 2), в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, у т. ч. польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- ПНР 18. Встановити діагноз (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), у т. ч. в умовах надзвичайної ситуації, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
- ПРН 22. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.
- ПРН 23: В умовах лікувальної установи на підставі анамнестичних даних, загального огляду, бімануального, зовнішнього та внутрішнього акушерського обстеження вагітної і роділлі, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, з використанням стандартної процедури:

- оцінювати загальний стан вагітної, роділлі та породіллі;
- визначати строк вагітності;
- визначати передбачуваний термін пологів та масу плода;
- визначати та оцінювати розміри жіночого тазу;
- визначати та оцінювати топографію плода в матці
- визначати тактику ведення вагітності;
- визначати та оцінювати стан плоду під час вагітності;
- визначати тактику ведення пологів;
- оцінювати загальний стан новонародженого;
- оцінювати стан посліду;
- визначати стан інволюції матки;
- призначати раціональне вигодовування вагітним, дітям першого року життя та затримкою розвитку, недоношеним дітям;
- оцінювати стан лохій та лактації.

- ПРН 25. Формувати, в умовах закладу охорони здоров’я, його підрозділу на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров’я людини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення:
диспансерні групи хворих;
групи здорових людей, що підлягають диспансерному нагляду (новонароджені, діти, підлітки, вагітні, представники професій, що мають проходити обов’язковий диспансерний огляд).
- ПРН 28. Організовувати проведення серед закріпленого контингенту населення заходів вторинної та третинної профілактики, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини (скринінг, профілактичний медичний огляд, звернення за медичною допомогою), знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, в умовах закладу охорони здоров’я, зокрема:
формувати групи диспансерного нагляду;
організовувати лікувально-оздоровчі заходи диференційовано від групи диспансеризації.
- ПРН 30. Проводити в умовах закладу охорони здоров’я, його підрозділу: виявлення і ранню діагностику інфекційних захворювань (за списком2); первинні протиепідемічні заходи в осередку інфекційної хвороби.
- ПРН 32. В закладі охорони здоров’я, або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров’я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення:
визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду;
визначати тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду;
розраховувати та призначати необхідні продукти харчування дітям першого року життя.
- ПРН 33. Визначати наявність та ступінь обмежень життєдіяльності, виду, ступеню та тривалості непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров’я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини.
- ПРН 35. На території обслуговування за стандартними методиками описових, аналітичних епідеміологічних та медико-статистичних досліджень:
проводити скринінг щодо виявлення найважливіших неінфекційних захворювань;
оцінювати в динаміці та при співставленні з середньо статичними даними показники захворюваності, в тому числі хронічними неінфекційними захворюваннями, інвалідності, смертності, інтегральні показники здоров’я;
виявляти фактори ризику виникнення та перебігу захворювань;
формувати групи ризику населення.

- ПРН 41. В умовах закладу охорони здоров'я або його підрозділу за стандартними методиками:

- проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини;
- приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги;
- проводити контроль якості медичного обслуговування на основі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень з використанням індикаторів структури, процесу та результатів діяльності;
- визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)»

Обсяг навчальної дисципліни (модуля 1)

Кількість кредитів / годин **1,0/36** із них:

Лекції (год.) **6**

Практичні заняття (год.) **10**

Самостійна робота (год). **20** Вид контролю **ПМК**

Опис навчальної дисципліни (анотація) «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» Модуль 1 Офтальмологія Офтальмологія – це галузь медичних знань, клінічна дисципліна, яка вивчає анатомію, фізіологію та патологію органа зору і суміжних з ними ділянок. Важливість і необхідність її викладання при підготовці лікарів обумовлена тим, що захворювання органа зору стоять на одному з перших місць серед хвороб людини. Орган зору зв'язаний багатьма анатомічними і фізіологічними механізмами як з організмом у цілому, так і з окремими його органами і системами. Тому він часто втягується в загальні захворювання організму або першим реагує на них функціональними чи морфологічними змінами. По суті, уся патологія органа зору

(за винятком травм, окремих екзогенних запалень повік, кон'юнктиви і рогівки) є проявом загальних або системних захворювань. Тому знання офтальмологічних симптомів при різних загальних захворюваннях необхідні лікарям всіх спеціальностей для діагностики, оцінки стадії, динаміки, визначення прогнозу основного захворювання.

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 4 році в тому числі і модуля1. Офтальмологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни: «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» Модуль 1.Офтальмологія є вивчення захворювань органа зору та його предатків, методи діагностики, лікування та профілактики патології ока.

Пререквізити і постреквізити вивчення модуль 1. Офтальмологія

Вивчення модуль1. Офтальмологія базується на знаннях отриманих з:

- медичної і біологічної фізики: трактування загальних фізичних та біофізичних закономірностей, що лежать в основі життєдіяльності людини;пояснювання основи діагностичних і фізіотерапевтичних (лікувальних) методів, що застосовуються в медичній апаратурі;
- анатомії людини: визначати топографо-анатомічні взаємовідносини органів і систем людини;інтерпретувати статеві, вікові та індивідуальні особливості будови організму людини;
- гістології, цитології, ембріології: трактувати мікроскопічну будову різних органів людини, в різні вікові періоди, а також в умовах фізіологічної та репаративної регенерації;
- фізіології: аналізувати стан сенсорних процесів у забезпеченні життєдіяльності людини; пояснювати фізіологічні основи методів дослідження функцій організму та органу зору;
- мікробіології, вірусології та імунології:інтерпретувати біологічні властивості патогенних та непатогенних мікроорганізмів, вірусів та закономірностей їх взаємодії з макроорганізмом, з популяцією людини і зовнішнім середовищем; трактувати основні механізми формування імунної відповіді організму людини.

Вивчення дисципліни Офтальмологія закладає основи вивченя студентами:

- інфекційних хвороб: виявляти основні клінічні симптоми, що формують характерний синдром найбільш поширених інфекційних хвороб.
- внутрішньої медицини: проводити обстеження хворих, ставити попередній діагноз, диференційний діагноз, визначати методи лікування хворих з ревматизмом, ревматоїдним артритом, гіпертонічною хворобою, хворобами крові, ендокринною патологією та ін.
- епідеміології: інтерпретувати причини виникнення і закономірності розвитку епідемічного процесу, основні нормативні документи в галузі епідеміології.
- професійних хвороб: проводити обстеження хворого, ставити попередній діагноз та визначати тактику ведення хворих на найбільш розповсюджені професійні захворювання.

- онкологія: визначати тактику обстеження і ведення пацієнтів з підозрою на злоякісну пухлину.

Передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з офтальмології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни модуля 1.Офтальмологія є оволодіння етико-деонтологічними основами охорони зору людей різного віку. На основі вивчення вікової анатомії,фізіології органу зору етіології, патогенезу захворювань, класифікацій, особливостей клінічної картини, опанування студентами необхідних знань та вмінь, дій, цільових завдань,навичок, які відповідають кінцевим цілям вивчення навчальної дисципліни відповідно до ОПП.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни модуль 1 Офтальмологія є закладення теоретичних основ офтальмології як науки (термінологія, методи дослідження, загальні клінічні симптоми основних захворювань ока, принципи діагностики та лікування, профілактики захворюваності) та відпрацювання практичних навичок з дослідження, з методів надання невідкладної допомоги.

Компетентності та результати навчання, Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна Загальна медична підготовка, в тому числі і вивчення модуля1. Офтальмологія забезпечує набуття студентами компетентностей:

- **інтегральна:** Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медицина» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
- **загальні**:

1 . Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5 Здатність спілкуватися англійською мовою.
6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації..
9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10 Здатність бути критичним і самокритичним.
11 Здатність працювати в команді.
12 Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

13 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- **спеціальні:**

1. Збирання медичної інформації про стан пацієнта.
2. Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Діагностування невідкладних станів.
4. Виконання медичних маніпуляцій.
5. Визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
6. Визначення тактики ведення софтальмологічного хворого при соматичній патології.
7. Оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
8. Ведення медичної документації.
9. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна, в тому числі і модуля 1.Офтальмологія.

1 Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

4. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

5. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

6. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально- евакуаційного забезпечення.

7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).

8. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

9. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров`я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

10. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

11. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

12. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

13. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі вин икнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

14. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).

15. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

Результати навчання для дисципліни:

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні -

знати:

- загальні питання організації офтальмологічної допомоги;
- причини розвитку патологічних процесів;
- особливості клінічної симптоматики основних захворювань орган зору;
- тактику невідкладної допомоги та сучасні принципи лікування хворих з різною патологією.
- **вміти:**
- поставити попередній діагноз поширених очних захворювань та ушкоджень;
- надати першу лікарську допомогу;
- прийняти рішення щодо наступної лікарської допомоги;
- висвітлити зв'язок патологічного процесу в організмі хворого із захворюванням зору, і визначити і надати лікарські пропозиції;

Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1 « Офтальмологія»		
1	Діагностика та невідкладна допомога, профілактика запалення повік, сльозових органів та орбіти (ячмінь, абсцес повік, дакріоцистит, періостит, флегмона орбіти). Діагностика запалення кон'юнктиви та оболонок ока («червоне око» - кон'юнктивіти, кератити, іридоцикліти, уверни, ретиніт, ендофтальміт, панофтальміт). Діагностика та лікування. Профілактика. ➢ Анатомо-фізіологічні особливості будови, кон'юнктиви, рогівки, судинної оболонки. ➢ Методи дослідження повік, слізних органів,орбіти кон'юнктиви, рогівки, судинної оболонки. ➢ Запальні захворювання повік:ячмінь, холязіон, блефарит.Клініка, діагностика, лікування. ➢ Запальні захворювання сізних органів: дакріоцистит, дакріоденіт. Методи лікування у новонароджених та дорослих. ➢ Переостит та флегмона орбіти6 клініка, діагностика, лікування. ➢ Запальні захворювання кон'юнктиви: кон'юнктивіти. Етіологія, клініка, діагностика, лікування. ➢ Запальні захворювання рогівки: кератити. Етіологія, клініка, діагностика, лікування. ➢ Запальні захворювання судинної оболонки: передній та задній увеїт, панофтальміт. Етіологія, клініка, діагностика, лікування ➢ Ендофтальміт. Діагностика, лікування, профілактика.	2
2	Поступове зниження зору: Пресбіопія. Катаракта: природжена, набута (травматична, ускладнена, вторинна, стареча). Глаукоми. Діагностика, лікування, профілактика. ➢ Анатомо-фізіологічні особливості будови кришталика ,зорового нерва, дренажної системи ока, сітківки. ➢ Методи дослідження кришталика, зорового нерва, дренажної системи ока, сітківки. ➢ Песбіопія.Клініка.Корекція. ➢ Катаракта вроджена та набута. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.	2

	➢ Глаукома: діагностика, лікування, профілактика.	
	➢ Дистрофії жовтої плями. Етіологія, клініка, діагностика, лікування. ➢ Атрофія зорового нерва.	
3	Ушкодження органу зору та додаткового апарата ока. Невідкладна допомога. Профілактика, диспансеризація ➢ Класифікація пошкоджень органа зору. ➢ Механічні травми ока та його придатків. Клініка, діагностика, лікування. ➢ Невідкладна допомога при контузіях органа зору. ➢ Проникаючі поранення ока, Клініка, діагностика, лікування. ➢ Невідкладна допомога при пораненняхоргана зору. ➢ Опіки. Класифікація, клініка,діагностика, лікування. ➢ Невідкладна допомога при опіках органа зору. ➢ Профілактиуа очного травматизму..	2
	Разом	6

Тематичний план практичних занять (змістовими модулями)

Змістовий модуль 1 . Анатомо-функціональні особливості органа зору.		
№	Тема	Кількість годин

1	**Анатомо-топографічні особливості органа зору. Функції органу зору.** 1. Анатомія сітківки та зорових шляхів. 2. Вивчення нормальної гостроти зору. 3. Методи вивчення центрального зору. 4. Теорії колірного зору. 5. Методи визначення колірного зору, види порушення кольоровідчуття. 6. Поняття поля зору та види порушення периферичного зору 7. Методи визначення поля зору, нормальні межі на білий та хроматичний кольори. 8. Поняття світловідчуття, теорія світлосприйняття. 9. Визначення і види адаптації. 10. Методи визначення темнової адаптації, види порушення та їх лікування.	1
2	**Рефракція і акомодація** 1. Поняття рефракції.Фізична рефракція. 2. Одиниці вимірювання сили оптичних лінз. 3. Характеристика різних видів клінічної рефракції. 4. Хід промінів в еметропічному очі. 5. Хід промінів в міопічному очі, принципи корекції. 6. Хід промінів в гіперметропічному очі, принципи ко	1
	7. Методи визначення рефракції (суб'єктивний та об' єктивний). 8. Астигматизм, принципи корекції. 9. Поняття анізометропії, принципи корекції 10. Поняття механізму акомодації. 11. Характеристика пресбіопії. 12. Методи корекції пресбіопії .	
Змістовий модуль 2. Запальні та дистрофічні захворю вання органа зору.		

3	**Захворювання повік, орбіти, слізних органів, кон'юнктиви**. 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови повік, орбіти, слізного аппарату, кон'юнктиви. 2. Методи дослідження повік (простий виворіт, огляд края повік), орбіти, слізного аппарату, кон'юнктиви 3.Запальні захворювання повік:ячмінь, холязіон, блефарит. Методи лікування. 4. Методи дослідження захворювань орбіти. 5. Клініка, діагностика і принципи лікування запальних захворювань орбіти. 6. Методи дослідження слізного аппарату, кольорові проби. 7. Клініка, діагностика і лікування гострого і хронічного дакриоцистита. 8. Особливості лікування дакриоцистита новонароджених. 9. Дакриоаденіт: клініка, діагностика, лікування. 10. Методи дослідження кон'юнктиви. 11. Описати, як взяти мазок з кон'юнктивальної порожнини. 12. Суб'єктивні симптоми кон'юнктивитів. 13. Обєктивні симптоми бактеріальних, вірусних, алергічних кон'юнктивитів.	1
4	**Захворювання рогівки, склери.** 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови рогівки і склери 2. Методи дослідження рогівки і склери 3. Описати, як перевірити чутливість рогівки 4. Описати корнеальний синдром 5. Різновиди аномалії рогівки за формою і величиною 6. Кератити екзогенної етиології 7. Кератити ендогенної етиології 8. Етіологія, патогенез і клініка повзучої виразки рогівки 9. Ускладнення повзучої виразки рогівки 10. Етіологія, патогенез кератомікозів	1

	11. Етіологія і патогенез сифілітичного паренхіматозного кератиту 12. Етіолоія та патогенез туберкулезно-алергічних кератитів. Клініка, діагностика, лікування 13.Етіопатогенез нейропаралітичною кератиту 14.Клініка первинних герпетичних кератитів. Перебіг. Лікування. 15. Авітамінозні кератити. Клініка. Перебіг. Лікування. Профілактика. 16. Анатомо-фізіологічні особливості будови склери 17. Методи дослідження склери 18. Етіопатогенез склеритів, епісклеритів.	
5	**Захворювання кришталика.** 1. Анатомо-фізіологічні особливості кришталика. 2. Участь кришталика в акомодації. 3. Методи дослідження кришталика і склоподібного тіла. 4. Класифікація захворювань кришталика. 5.Класифікація катаракт. Стадії розвитку вікової катаракти. 6. Основні клінічні симптоми та лікування вікової катаракти. 7. Афакія: ознаки, способи корекції. 8. Вроджена патологія кришталика. Тактика офтальмолога при вродженій катаракті. 9. Патологія склоподібного тіла. 10. Гемофтальм: клініка, діагностика, лікування ностику. Сучасні методи лікування.	1
6	**Захворювання судинної оболонки.** 1. Анатомо-фізфологічні особливості будови судинного тракту. 2. Методи дослідження судинного тракту. 3. Клінічні ознаки фібринозного та серозного іридоцикліту. Ускладнення і наслідки іридоциклітів. 5. Лікування іридоциклітів. 6. Клінічна характеристика хоріоідитів, їх лікування та наслідки.	1

7	**Захворювання сітківки. Невідкладні стани в офтальмології (гостра непрохідність центральної вени сітківки та її гілок, емболія центральної артерії сітківки, відшарування сітківки, флегмона орбіти). Курація.** 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови сітківки. 2. Методи дослідження сітківки. 3. Класифікація захворювань сітківки.	1
	4. Гостра непрохідність центральної вени і артерії сітківки. Клініка,діагностика, лікування. 5.Відшарування сітківки. Етіологія, патогенез, лікування. 6. Пігментна дистрофія сітківки: причини, клінічні ознаки, діагностика, лікування. 7. Флегмона орбіти: клініка, діагностика, лікування	
8	**Глаукоми, захворювання зорового нерва.** 1. Анатомо-фізіологічні особливості будови зорового нерва,кута передньої камери ока. 2. Методи дослідження зорового нерва. 3. Класифікація захворювань зорового нерва. 4. Клініка невриту зорового нерва. 5. Атрофії зорового нерва:класифікація, етіологія, патогенез, клінічні ознаки, лікувальна тактика. 6. Етіологія, патогенез, офтальмоскопічна картина застійного диска зорового нерва, значення в діагностиці захворювань центральної нервової системи. 7. Механізм регуляції ВОТ. 3. Методи дослідження ВОТ. 5. Класифікація глаукоми. 6. Патогенез, клініка та лікування хворих з вродженою глаукомою. 7. Етіологія первинної глаукоми. 8. Класифікація первинної глаукоми, її розгорнута характеристика. 9. Обсяг необхідних досліджень у хворих на глаукому. 10. Принципи консервативної терапії глаукоми. 11.Клініка гострого нападу глаукоми, невідкладна допомога.	1

	12. Методи хірургічного лікування хворих глаукомою. 13. Профілактика виникнення глаукоми 14.Вторинні глаукоми.	
Змістовий модуль 3. Ушкодження органу зору. Невідкладні ста ни в офтальмології.		
9	**Ушкодження органу зору. Невідкладна допомога.** 1. Класифікація поранень органа зору. 2. Клінічна характеристика контузій, лікування. 3. Класифікація опіків за ступенем тяжкості. 4. Перша допомога при опіках різного походження. 5. Можливості консервативної терапії і хірургічного лікування при опіках і їх наслідки.	1

	6. Класифікація та ознаки проникаючих поранень. 7. Клінічна симптоматика ушкоджень переднього відділа ока. 8. Клінічна симптоматика ушкоджень заднього відділа ока. 9. Обсяг обстеження хворих з проникаючими пораненнями. Способи локалізації внутрішньоочних сторонніх тіл. 10. Принципи хірургічної обробки ран очного яблука і придатків ока. 11. Ускладнення проникаючих поранень. 12.Сімпатофтальмія: клініка, лікування, заходи профілактики.	
10	Захист історії хвороби Підсумковий модульний контроль (контроль теоретичної підготовки-1, контроль практичної підготовки -1	1
	Разом	**10**

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Написання історії хвороби з дисципліни «Офтальмологія»	6
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік):	

	1. Бінокулярний зір.Косоокість 1. Головні умови бінокулярного зору. Значення бінокулярного зору у виборі професії. 2. Співдружня косоокість, діагностика, види. 3. Прихована косоокість, клініка, діагностика. 4. Уявна косоокість, клініка діагностика. 5. Принципи лікування співдружньої косокості. 6. Паралітична косоокість, її ознаки, диференційна діагностика, методи лікування **2. Зміни органу зору при загальних захворюваннях** 1. Які існують форми диска зорового нерва. 2. Який в нормі калібр судин диска зорового нерва. 3. Опишіть картину нормального очного дна. 4. Зміни органу зору при різних загальних захворюваннях.	7 7
	5. Зміни органу зору при новоутвореннях головного мозку. 6. Поясніть термін «симптом окулярів». 7. Які зміни сітківки при цукровому діабеті. 8. Характеристика набрякового екзофтальму і його лікування. 9. Характеристика, клініка і лікування токсоплазмоза.	
	Разом	20

Індивідуальні завдання

1. Підготовка наукових студентських робіт та доповіді на наукових студентських конференціях.
2. Участь у фахових студентських олімпіадах з дисципліни.
3. Пошук літератури та проведення спеціалізованих методів дослідження під час виконання науково- дослідних студентських робіт.

Перелік теритичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю.

Модуль 1 Офтальмологія

Змістовий модуль 1

1. Зоровий аналізатор, його значення у пізнанні зовнішнього світу.

2. Поняття про абсолютну, професійну та громадську сліпоту. Головні причини сліпоти. Профілактика сліпоти у дорослих та дітей.
3. Формування зорових образів. Роль кори головного мозку у акті зору. Теорії акту зору.
4. Рогівка. Її будова, кровопостачання , властивості та функції.
5. Райдужка. Її будова, кровопостачання, властивості та функції.
6. Війкове (циліарне) тіло та хоріоідея. Їх будова, функції.
7. М'язи райдужки, та війкового тіла. Сітківка, її будова, функції паличок та ковбочок.
8. Анатомія зорового нерву, особливості його будови та топографії.
9. Кришталик. Його функції, живлення, властивості.
10. Кровопостачання очного яблука.
11. Будова орбіти та її вміст.
12. М'язи повік. Їх функція та інервація.
13. Будова кон'юнктиви. Клінічні ознаки її нормального стану.
14. Анатомія сльозових органів. Методи дослідження сльозових шляхів.
15. Зовнішні м'язи ока. Їх інервація та функції.
16. Сутінковий зір, його порушення, методи дослідження.
17. Дослідження гостроти зору. Формула гостроти зору.
18. Принципи побудови таблиць для визначення гостроти зору. Кут зору.
19. Периферійний зір та його дослідження. Види порушень поля зору.
20. Кольоровідчуття, його порушення, методи дослідження. Теорії кольоровідчуття.
21. Основні елементи світозаломної системи ока. Поняття про діоптрію.
22. Види клінічної рефракції. Роль зовнішнього середовища в формуванні рефракції.
23. Методи визначення рефракції (об'єктивні та суб'єктивні).
24. Корекція аметропії у дітей.
25. Оптичні окулярні стекла та їх застосування. Контактні лінзи та їх застосування.
26. Об'єм та довжина акомодації, її зв'язок з рефракцією. Найдальша та найближча точки ясного зору.
27. Акомодація та її вікові зміни. Пресбіопія.
28. Гіперметропія, її клініка, діагностика та корекція.
29. Міопія,її клініка, причини розвитку.
30. Ускладнення короткозорості. Профілактика прогресування міопії.
31. Астигматизм, його види та корекція.

Змістовий модуль 2

32. Аномалії положення повік (ентропіон, ектропіон, птоз, лагофталм). Причини їх виникнення, клініка, методи лікування.

33. Запальні захворювання повік, ячмінь, халязіон. Клініка, лікування.
34. Блефарити, іх клініка та лікування
35. Хронічний дакріоцистит, його етіологія, клініка, лікування.
36. Флегмонозний дакріоцистит, кліника та лікування.
37. Дакріоцистит немовлят, клініка та лікування.
38. Запальні захворювання орбіти (остеопериостит, флегмона орбіти, тромбоз печеристої пазухи), клініка та лікування.
39. Методи дослідження переднього відрізку ока (фокальне, біфокальне освітлення, біомікроскопія).
40. Методи дослідження оптичних середовищ ока.
41. Клінічний перебіг та методи лікування гострих запалень слизовоі оболонки.
42. Гонобленорея немовлят та дорослих. Профілактика.
43. Аденовірусні кон'юнктивити. Іх клініка та лікування.
44. Дифтерія ока. Її клініка , діагностика, лікування.
45. Класифікація кератитів. Загальні принципи іх лікування.
46. Клініка та наслідки кератитів.
47. Повзуча виразка рогової оболонки.її клініка та лікування.
48. Паренхіматозний кератит. Його клініка та лікування.
49. Герпетичні кератити. Іх діагностика та лікування.
50. Серозний ірідоцикліт. Його клінічні особливості, перебіг, діагностика, лікування.
51. Клінічні ознаки фібринозного ірідоцикліту, етіологія, патогенез, методи лікування.
52. Ускладнення та наслідки ірідоциклітів.
53. Лікування ірідоциклітів. Засоби, які розширюють зіницю. Показання та протипоказання до іх застосування.
54. Шляхи відтоку внутрішньоочної рідини.
55. Динамічна класифікація глаукоми.
56. Методи ранньої діагностики глаукоми. Значення диспансерного обстеження хворих на глаукому.
57. Клінічні форми первинної глаукоми, лікування.
58. Гострий напад глаукоми, його клініка. Диференційна діагностика з ірідоциклітом.
59. Невідкладна допомога при гострому приступі глаукоми.
60. Вторинна глаукома,її причини, клініка, лікування.
61. Природжена глаукома,її причини, клініка і лікування.
62. Природжена катаракта. Клініка, діагностика, методи лікування.
63. Стадії розвитку старечої катаракти. Діагностика та лікування.
64. Діагностика та лікування консервативне початкової стадії старечої катаракти.
65. Ускладнена катаракта, її причини, клініка, лікування.
66. Вторинна катаракта,її клініка, причини виникнення, хірургічне лікування.
67. Афакія, її ознаки, корекція.

68. Головні умови бінокулярного зору. Значення бінокулярного зору у виборі професії.
69. Співдружня косоокість, діагностика, види.
70. Прихована косоокість, клініка, діагностика.
71. Уявна косоокість, клініка, діагностика.
72. Принципи лікування співдружньоі косоокості.
73. Паралітична косоокість, її ознаки, діференційна діагностика, методи лікування.
74. Ознаки проникаючих поранень очного яблука. Невідкладна допомога при них.
75. Проникаючі поранення очей, ускладнені наявністю стороннього тіла. Методи локалізації стороннього тіла в оці.
76. Принципи видалення внутрішньоочних сторонніх тіл при проникаючих пораненях очей.
77. Симпатичне запалення, його клініка, профілактика, лікування.
78. Контузії очного яблука. Іх прояви та лікування.
79. Сторонні тіла рогівки та невідкладна допомога при них.
80. Електроофтальмія.її клінічні прояви та перша допомога.
81. Ендофтальміт та панофтальміт. Іх клініка, причини, лікування.
82. Хімічні опіки очей, клініка, невідкладна допомога.
83. Термічні опіки очей, клініка, невідкладна допомога.
84. Військова лікарська експертиза при захворюванні очей.
85. Офтальмоскопія,її види.
86. Картина нормального очного дна.
87. Клініка невриту зорового нерву. Причини, диференційна діагностика з застійним диском зорового нерву.
88. Офтальмоскопічна картина застійного диску зорового нерву. Значення його у діагностиці пухлин мозку.
89. Зміни очного дна при гіпертонічній хворобі
90. Зміни очного дна та цукровому діабеті.
91. Зміни очного дна при захворюваннях крові.
92. Зміни очного дна при СНІД.
93. Відшарування сітківки, етіологія, клініка, лікування.
94. Гострі порушення кровообігу сітківки. Причини, клініка, лікування.

Перелік практичних навичок для підсумкового модульного котролю

1. Визначати гостроту зору суб'єктивним методом.
2. Визначення клінічної рефракції суб'єктивним методом.
3. Визначення клінічної рефракції об'єктивним методом.
4. Визначати кольоровідчуття за допомогою поліхроматичних таблиць Рабкіна
5. Визначати поле зору контрольним методом та за допомогою дугового периметру.
6. Визначати темнову адаптацію орієнтовним методом.
7. Проба Кравкова – Пуркіньє.

8.Огляд і виворот повік.

9.Дослідження рогівки методом бічного освітлення.

10.Обстежити чутливість рогівки.

11.Пальпаторно визначити чутливість війкового тіла.

12.Пальпаторно визначити внутрішньо очний тиск. Тонометр Маклакова.

13.Дослідження кришталика у прохідному світлі.

14.Визначення бінокулярного зору. Проба Соколова.

15.Кольорова сльозоносова та канальцеві проба.

16. Біомікроскопія.

17. Проба Ширмера. 18
Офтальмоскопія.

Надати невідкладну допомогу:

1. При гострому іридоцикліті.
2. При гострому кон'юнктивиті.
3. При сторонньому тілі кон'юнктиви, рогівки.
4. При гострому нападі глаукоми.
5. При проникаючому поранені ока.
6. При хімічному та термічному опіках ока.

Форма підсумкового контролю успішності навчання -ПМК

Система поточного та підсумкового контролю.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

За 4-бальною шкалою	Оцінка вЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	А	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і

		нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Вхідний контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення дисципліни з метою визначення готовності здобувачів вищої освіти до її засвоєння. Контроль проводиться за допомогою тестових завдань.

Результати контролю аналізуються на кафедральних нарадах, на засіданнях рад факультетів та центральної методичної комісії спільно з викладачами, які проводили заняття з дотичної навчальної дисципліни, згідно графологічної структури до ОП. За результатами вхідного контролю передбачаються організація індивідуальної роботи зі здобувачами вищої освіти, коригування робочих навчальних програм тощо.

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними (педагогічними) працівниками під час практичних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводитися у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового тестування на практичних заняттях,

З початком викладання дисципліни науково - педагогічний (педагогічний) працівник повинен довести до відома здобувачів вищої освіти вимоги до поточного контролю знань. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного здобувача освіти на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувача вищої освіти, як при підготовці до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку вивчення відповідної дисципліни.

Оцінка виставляється викладачем у «Журнал обліку відвідування та успішності студентів» та синхронно в «Електронний журнал ЧНУ» (далі ЕЖ) наприкінці заняття або після перевірки індивідуальних контрольних завдань (письмових робіт, розв'язування типових або ситуаційних задач і тестових завдань), але не пізніше 2 календарних днів після проведення заняття (у відповідності до «Положення про електронний журнал успішності»).

Підсумковий контроль.

Складовими підсумкового контролю є: семестровий контроль і підсумкова атестація здобувачів вищої освіти.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з навчальної дисципліни (або її частини) на підставі поточного контролю та виконаних індивідуальних завдань на останньому занятті. **Регламент проведення ПМК.**

ПМК здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж

поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги з навчальної дисципліни, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни (захист історії хвороби, позитивні оцінки зі змістовних модулів, отримали допуск до складання ПМК при проведенні тестового контролю). Для ПМК використовуються години, передбачені в робочій навчальній програмі. ПМК приймають науково-педагогічні працівники визначені завідувачем кафедрою. З метою об'єктивного неупередженого оцінювання знань здобувачів вищої освіти залучаються до прийому ПМК науково – педагогічні працівники, кафедри, які не проводили практичні заняття в даних академічних групах у цієї категорії здобувачів освіти. Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

Питання (тестові завдання, ситуаційні задачі), які виносяться на ПМК, сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні дисципліни. З питань формуються екзаменаційні білети на ПМК, які затверджуються на засіданні кафедри. Загальна кількість питань (завдань, ситуаційних задач) в кожному білеті не повинна перевищувати трьох. Обов'язково на ПМК повинні бути винесені питання, з тем, які визначені на самостійне вивчення в межах модуля.

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК студенту за відповідь виставляється оцінка «незадовільно». Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно (до додатку 1), при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами. Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомость підсумкового модульного контролю" та індивідуальний навчальний план студента.

Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини не зарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини не зарахування можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять і (або) лекцій, виробничої практики. Позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за ПМК»;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, семінарські, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до ПМК. Позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за ПМК»;

в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з'явився на ПМК.

Позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК».

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. У виняткових випадках додаткове перескладання ПМК може бути проведено за персональним дозволом ректора або першого проректора з науково-педагогічної роботи.

Регламент перескладання ПМК.

Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом факультету, директором інституту (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю» який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність

«нб», середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні ПМК групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість.

Персональна відомість перескладання підсумкового модульного контролю (загальна відомість) заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри (відповідальним викладачем). Здобувач вищої освіти має право на перескладання ПМК, до закінчення вивчення відповідної дисципліни**.** Якщо здобувач вищої освіти не склав ПМК, з дисципліни, крім винесеного на семестровий контроль у вигляді екзамену, він не може бути допущеним до складання семестрового контролю з відповідної дисципліни. Нескладений ПМК з однієї дисципліни не є підставою для недопуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового семестрового контролю з іншої дисципліни, за виключенням допуску до підсумкової атестації.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінки

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А*24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24+А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	**F**	**2**
2,1	50	34	84	**FX**	**незадовільно**
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		

2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50*	122	**E**	**3 задовільно**
3,05	73	50*	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	**D**	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150	**C**	**4 добре**
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		

Методи навчання.

3,95	95	63	158		
4	96	64	160		
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170	**B**	
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180		
4,55	109	73	182	**A**	**5 відмінно**
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

При вивченні навчальної дисципліни «Офтальмологія» використовуються наступні методи навчання:

- **Вербальні:** лекції, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж
- **Наочні:** ілюстрації, демонстрації
- **Практичні**: виконання практичних робіт та розв'язання ситуаційних завдань для вироблення вмінь та навичок;
- **Самостійна робота** студентів з осмислення й засвоєння нового матеріалу
- **Використання** контрольно-навчальних комп'ютерних програм з дисципліни;
- **Тематичні дискусії;**
- **Мозковий штурм;**
- **Аналіз конкретних ситуацій (куйс-метод);**
- **Презентації.**

Методи контролю:

Усний;

- **Письмовий;**
- **Тестовий;**

Програмований

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Силабус;

3. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
4. Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
6. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання.
7. Методичні рекомендації для викладачів,
8. Тестові завдання для самоконтролю відповідно до тем практичних занять
9. Теоретичні питання та практичні завдання до контролю засвоєння змістових модулів;
10. Матеріали для підсумкового модульного контролю (екзаменаційні білети, що включають 20 тестових завдань, 8 клінічних задач та 2-а практичних завдання та критерії оцінювання).
11. Демонстраційні матеріали, інструкції до використання технічних засобів навчання (апаратура для засвоєння теоретичного матеріалу, навчальні фільми, відеоматеріали).

Рекомендована література

1. «Офтальмологія» підручник. За редакцією Г.Д.Жабоєдова, Р.Л. Скрипник, К.:“Медицина”,2011.- 378с.
2. Терапевтична офтальмологія. Посібник з офтальмології. За редакцією Г.Д. Жабоєдова, Кіреєв В.В..:“Здоров’я”,2013.- 343с.
3. Офтальмологія. І.М. Безкоровайна, В.В. Ряднова, Л.К. Воскресенська, Дивосвіт, 2012. – 244 с.
4. Офтальмологія. І.М. Безкоровайна, В.В. Ряднова, Л.К. Воскресенська, АСМІ, 2019. – 222 с.

Допоміжна

1. Алгоритми практичних навичок з «Офтальмології» для лікарів інтернів за фахом «Загальна практика – сімейна медицина» І.М. Безкоровайна, В.В. Ряднова, Л.К. Воскресенська. АСМІ, 2015. – 127 с.

2. Клінічна офтальмологія. М.В. Сидорова.Кольоровий атлас, - К.: Софія_А,2010.- 192 с.:іл.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія,наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)

Модуль 2. **Неврологія, в т. ч. нейростоматологія_**
(Дисципліна: нормативна)

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

Миколаїв - 2022

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин - **0,75/22, із них:**

Лекції (год.) - **4**

Практичні заняття (год.) - **8**

Самостійна робота (год) - **10**

Вид контролю: підсумковий модульний контроль

Під час навчання на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою здобувач вищої освіти повинен дотримуватись правила поведінки прийнятих в Медичному інституті ЧНУ. Здобувач, як майбутній лікар, повинен мати високий рівень культури поведінки, поводити себе гідно, тактовно, зберігати витримку і самоконтроль як під час навчання на практичних заняттях, так і під час роботи з пацієнтами у відділенні.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані приходити на заняття своєчасно, відповідно до розкладу занять. Не допускається порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану, запізнюватись на заняття, пропускати заняття без поважних причин. Пропущені заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню для всіх здобувачів освіти незалежно від джерел фінансування їхнього навчання. Здобувач вищої освіти відпрацьовує пропущені аудиторні заняття незалежно від причини пропуску, в електронних класах № 1, № 2, № 3, згідно з графіком роботи, у відповідності до «Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в медичному інституті ЧНУ»

Під час перебування на кафедрі та клінічних базах учасники навчального процесу повинні дотримуватися вимог до зовнішнього вигляду осіб, котрі працюють і навчаються в медичному інституті, бути одягненими у відповідну медичну форму

Здобувачам вищої освіти забороняється протягом заняття виходити з аудиторії без дозволу викладача, користуватись під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача, займатись сторонньою діяльністю, відволікати інших студентів та заважати викладачу. Під час перебування на клінічній базі та на прилеглих територіях учасникам навчального процесу забороняється палити.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись правил академічної доброчесності, яка передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Опис навчальної дисципліни Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія

Неврологія, в т.ч. нейростоматологія – це розділ медицини, який вивчає етіологію, патогенез і клінічні прояви хвороб нервової системи і розробляє методи їх діагностики, лікування і профілактики. Неврологія – одна із важливих медичних дисциплін, оскільки патологія нервової системи викликає різноманітні розлади функції організма, нерідко визначає результат захворювання. Знання основ клінічної неврології особливо необхідно для лікаря загального профілю. Це визначається не тільки ролью нервової системи в нормі і патології, а саме при невідкладних станах, але і медики-соціальною значимістю цереброваскулярних захворювань, хвороб периферичної нервової системи, нейростоматологічних захворювань та інших. Одним із розділів неврології є нейростоматологія, яка вивчає нейрогенні захворювання обличчя та порожнини рота.

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 4 році навчання.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки) Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія:

а) грунтується на вивченні здобувачами вищої освіти медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, гістології, фізіології та патологічної фізіології, анатомії людини та патологічної анатомії пропедевтичних дисциплін терапевтичного профілю, фармакології, радіології і інтегрується з цими дисциплінами;

в) інтегрується з іншими клінічними дисциплінами (внутрішньою медициною, терапевтичною стоматологією, хірургічною стоматологією, отоларингологією, дитячою терапевтичною стоматологією, соціальною медициною,тощо).

Мета та завдання навчальної дисципліни Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія:

Метою вивчення модуля 2. Неврологія, в т. ч. Нейростоматологія навчальної дисципліни Загальна медична підготовка є ***кінцеві цілі,*** *що* встановлюються на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (професійна та практична підготовка) і є

основою для побудови змісту навчальної дисципліни. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій).

Основними завданнями вивчення дисципліни модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія є:

- Визначати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи.
- Інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи.
- Визначити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку основних неврологічних та нейростоматологічних захворювань.
- Ставити попередній діагноз основних неврологічних та нейростоматологічних захворювань.
- Аналізувати основні показники лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці.
- Планувати практику ведення хворого з неврологічною та нейростоматологічною патологією.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Інтегральна компетентність-здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності*:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.

12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності *:*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції. 9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
9. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
10. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
11. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
12. Опрацювання державної,соціальної та медичної інформації.
13. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
14. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Програмні результати навчання, формуванню, яких сприяє навчальна дисципліна Загальна медична підготовка в т.ч. вивченні модуля 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія:

1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання

2.Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу

3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні)пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань.

5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу

6. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

7. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

8. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу

9. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

10. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров`я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками

11. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

12. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

13. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності

14. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності

15. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах .

16. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу

Результати навчання для дисципліни з модуля 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія:

по завершенню вивчення модуля 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія навчальної дисципліни Загальної медичної підготовки здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

принципи будови та функціонування нервової системи.

- анатомо-фізіологічні, біохімічні дані пірамідної, екстрапірамідної, мозочкової систем та синдроми їх ураження;
- поняття про рецепцію, клінічну класифікацію чутливості, види чутливих розладів, топічні типи чутливих порушень;
- анатомо-фізіологічні дані черепно-мозкових нервів, синдроми їх ураження;
- принципи класифікації, клініку, лікування та профілактику судинних захворювань головного мозку, інфекційних захворювань нервової системи;
- сучасну класифікацію пароксизмальних станів, основні види цефалгій, лікування;
- сучасні аспекти етіопатогенезу, клінічних форм, лікування невралгії та нейропатії трійчастого нерва та його гілок, оперізуючий лишай, невралгії язикоглоткового та блукаючого нервів, глосодинії;
- принципи діагностики вертеброгенних і невертеброгенних захворювань периферичної нервової системи;
- сучасні аспекти етіопатогенезу, клінічних форм, лікування вегетативних прозопалгій, синдромів ураження лицьового нерва нейрогенних захворювань обличчя;
- лікарські препарати, які застосовуються у хворих неврологічного профілю.

вміти:

- інтерпретувати рухові розлади при ураженні рухового шляху на різних рівнях, аналізувати анатомо-фізіологічні особливості мозочка та синдроми його ураження;

- інтерпретувати поняття про рецепцію, клінічну класифікацію чутливості, види чутливих розладів, топічні типи чутливих порушень; - обстежувати хворих з руховими та чутливими розладами; - обстежувати функцію черепно-мозкових нервів, вегетативної нервової системи, функції кори головного мозку;
- інтерпретувати зміни спиномозкової рідини та менінгеальний симптомокомплекс;
- трактувати нейровізуалізаційні, ультразвукові та електрофізіологічні методи обстеження неврологічних хворих;
- формулювати попередній і проводити диференційований діагноз неврологічних та нейростоматологічних захворювань;
- встановлювати діагноз гіпертонічного кризу за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу
- складати схеми лікування захворювань нервової системи з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№№/ Зп	Назва теми **Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія**	Кількість Годин
	Змістовний модуль 1. Загальна неврологія.	

1	Патологія руху. Рецепторна функція нервової системи 1. Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. Структурна і функціональна одиниця нервової системи. Головні анатомотопографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії, сплетіння, периферичні нерви. 2. Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.. 3. Провідні шляхи довільних рухів 4. Ознаки периферичного та центрального парезів 5. Топічна діагностика патології довільних рухів 6.Методика досліджень довільних рухів 7. Анатомія мозочка та його розташування 8. Основні функції мозочка 9. Провідні шляхи мозочка- його три пари ніжок 10. Методика дослідження координації рухів 11. Диференційна діагностика атаксій 12.Анатомічні структури та провідні шляхи стріопалідарної системи 13. Функція стріопалідарної системи 14. Клінічні ознаки ураження неостріатуму 15. Клінічні ознаки палідонігрального синдрому.	1
	Змістовний модуль 2. Спеціальна неврологія. Нейростоматологія	
1	Патологія вегетативної нервової системи 1.Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи: сегментарний та надсегментарний відділи вегетативної нервової системи 2. Методи дослідження вегетативних функцій 3. Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. 4. Синдром ураження сегментарної вегетативної нервової системи. 5. Гангліоніт війкового вузла (синдром Оппенгейма). 6. Гангліоніт крилопіднебінного вузла (синдром Слюдера). 7. Гангліоніт вушного вузла. 8. Гангліоніт піднижньощелепного та під'язикового вузлів. 9. Гангліоніт шийних симпатичних вузлів. 10. Пучковий головний біль (кластерна цефалгія). Етіологія, клініка, лікування.	1

2	Основні нейростоматологічні захворювання 1. Невралгія трійчастого нерва переважно центрального ґенезу. Класична невралгія трійчастого нерва. 2. Післягерпетичне ураження гілок трійчастого нерва. 3. Невралгія трійчастого нерва переважно периферичного ґенезу. Одонтогенна невралгія трійчастого нерва 4. Невралгія носовійкового нерва (синдром Чарліна). 5. Невралгія вушно-скроневого нерва (синдром Фрей). ологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування. 6. Невропатія щічного нерва 7. Невропатія язикового нерва (глосалгія). 8. Невропатія верхнього альвеолярного нерва. 9. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва. Невралгія язикоглоткового нерва. 10 Невралгія барабанного нерва (синдром Рейхерта). 11. Невралгія під'язикового нерва. 12. Глосодінія. Етіологія, клініка, лікування.	2
	Разом	4

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті (навчальним планом непередбачені)

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з.п.	ТЕМА Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія	Кількість годин
	Змістовний модуль 1: Загальна неврологія.	

1.	Принципи будови та функціонування нервової системи. Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Симптоми центрального і периферичного парезів. Екстра пірамідна система та синдроми її ураження. Мозочок, синдроми ураження мозочка. 1. Головні етапи філо- і онтогенезу нервової системи. Структурна і функціональна одиниця нервової системи. Головні анатомотопографічні відділи нервової системи: півкулі мозку, підкіркові вузли, стовбур мозку, спинний мозок, корінці, спинальні ганглії, сплетіння, периферичні нерви. 2. Уявлення про рефлекс і рефлекторну дугу, умовні і безумовні рефлекси, рівнів замикання шкірних, сухожилкових і периостальних рефлексів.. 3. Провідні шляхи довільних рухів 4. Ознаки периферичного та центрального парезів 5. Топічна діагностика патології довільних рухів 6.Методика досліджень довільних рухів 7. Анатомія мозочка та його розташування 8. Основні функції мозочка 9. Провідні шляхи мозочка- його три пари ніжок 10. Методика дослідження координації рухів 11. Диференційна діагностика атаксій 12.Анатомічні структури та провідні шляхи стріопалідарної системи 13. Функція стріопалідарної системи 14. Клінічні ознаки ураження неостріатуму 15. Клінічні ознаки палідонігрального синдрому.	1
2.	Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливисті. Локалізація функцій у корі головного мозку. Синдроми уражень. Спинномозкова рідина, її зміни. Менінгеальний синдром 1. Клінічна класифікація чутливості 2. Провідні шляхи поверхневої та глибокої чутливості 3. Клінічні види порушень чутливості 4. Клінічні типи порушень чутливості 5. Методика дослідження чутливості 6. Топічна діагностика ураження чутливих шляхів 7. Будова великих півкуль головного мозку. Цито- і мієлоархітектоніка кори. Локалізація функцій в корі головного мозку. 8. Праксис. Види апраксій: конструктивна, ідеаторна, моторна 9. Мова. Розлади мови: моторна, сенсорна, амнестична афазії 10.Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу 11. Менінгеальні симптоми	-

3.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів. 1. Провідні шляхи і топографія ядер нюхового аналізатора 2. Клінічні ознаки ураження нюхового аналізатора 3. Провідні шляхи зорового аналізатора 4. Клінічні ознаки ураження зорового аналізатора на різних рівнях 5. Провідні шляхи і топографія ядер окорухових нервів(III, IУ, УІ пар ЧМН) 6. Клінічні ознаки ураження окорухових нервів на різних рівнях 7. Методика дослідження нюхового та зорового аналізаторів, окорухових нервів.	1
4.	Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження. 1. Провідні шляхи та функції трійчастого нерва 2. Клінічні ознаки ураження різних рівнів трійчастого нерву 3. Провідні шляхи та функції лицьового нерву 4. Клінічні ознаки ураження лицьового нерву 5. Провідні шляхи та функції проміжного нерву 6. Провідні шляхи та функції присінкові-завиткового нерву. 7. Клінічні ознаки ураження різних рівнів присінкові-завиткового нерву 8. Методика дослідження V, VII, VIII пар черепних нервів.	1
5.	Патологія IX – XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми 1. Провідні шляхи та топографія ядер язикоглоткового, блукаючого, додаткового і під'язикового нервів 2. Функції каудальної групи черепних нервів 3. Клінічні ознаки ураження каудальної групи черепних нервів та бульварного паралічу 4. Клінічні ознаки псевдобульбарного паралічу 5. Методика дослідження каудальної групи черепних нервів.	-
6.	Вегетативна нервова система, синдроми ураження 1. Анатомо-фізіологічні особливості і функції вегетативної нервової системи: сегментарний та надсегментарний відділи вегетативної нервової системи 2. Методи дослідження вегетативних функцій 3. Синдроми ураження надсегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативної дистонії. Перманентний і пароксизмальний перебіг. Гіпоталамічний синдром. Вегетативно-судинні пароксизми: симпато-адреналовий, вагоінсулярний, змішаний. 4. Синдром ураження сегментарної вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бокових рогів спинного мозку, гангліїв пограничного стовбура, сплетінь, нервів.	2

	РАЗОМ	5
	Змістовий модуль 2: Спеціальна неврологія. Нейростоматологія	
7.	Судинні захворювання головного мозку 1. Кровопостачання головного мозку 2. Класифікація судинних захворювань мозку 3. Етіологія та патогенез порушень кровообігу мозку 4. Клінічні ознаки гострих порушень мозкового кровообігу 5. Осередкові симптоми порушень мозкового кровообігу в басейні середньої мозкової артерії, передньої та задньої мозкових артерій, вертебробазілярному басейні 6. Диференційна діагностика різних типів гострого порушення мозкового кровообігу 7. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини. Показання і протипоказання для хірургічного лікування порушень мозкового кровообігу.	
8.	Інфекційні захворювання нервової системи 1.Класифікація менінгітів по етіології, характеру ексудата, церебральних арахноїдитів. 2. Симптоми менінгеального синдрому 3. Етіологія та основні ознаки епідемічного цереброспінального менінгіту 4. Етіологія та основні ознаки серозного лімфоцитарного хоріоменінгіту 5. Етіологія та основні ознаки туберкульозного менінгіту 6. Ознаки вторинного гнійного менінгіту 7. Клінічні ознаки сифілітичного менінгіту 8. Клінічні ознаки церебральних арахноїдитів 9. Лікування менінгітів та арахноїдітів 10. Класифікація енцефалітів 11. Клінічні ознаки епідемічного енцефаліту 12. Етіологія кліщового енцефаліту та клінічні форми 13. Класифікація та клінічні форми нейросифілісу 14. Класифікація нейросніду, клініка 15. Класифікація нейроревматизму. .	1

9.	Захворювання периферичної нервової системи 1. Класифікація захворювань периферичної нервової системи 2. Етіологія та клініка ураження спинномозкових нервів верхніх кінцівок 3. Етіологія та клініка ураження спинномозкових нервів нижніх кінцівок 4. Плексопатії. Травми сплетінь: шийного, верхнього плечового (параліч Ерба-Дюшенна); нижнього плечового (параліч ДежеринаКлюмпке); плечового (тотально); попереково-крижового (частково або тотально) 5. Інфекційні полінейропатії, інфекційно - алергічні поліорадикулонейропатії (Ландрі, Гієна-Барре)	2
	6. Поліневропатії. Токсичні: при хронічних побутових або виробничих інтоксикаціях (алкогольні, свинцеві, хлорофосні та інші); при токсикоінфекціях (дифтерія, ботулізм); алергічні (медикаметозні та інші); дисметаболічні: гіпо- або авітамінозів, при ендокринних захворюваннях – цукровий діабет, захворювання печінки, нирок і т. д.; дисциркуляторні: при вузликовому периартеріїті, ревматичних та інших васкулітах, ідіопатичні і спадкові форми 7. Лікування захворювань периферичної нервової системи: медикаментозне, ортопедичне, хірургічне, санаторно-курортне. Лікування фізкультурою. Питання профілактики і експертизи	
10.	Невралгія трійчастого нерва. Невропатія трійчастого нерва та його окремих гілок. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва. 1. Невралгія трійчастого нерва переважно центрального ґенезу. Класична невралгія трійчастого нерва. 2. Післягерпетичне ураження гілок трійчастого нерва. 3. Невралгія трійчастого нерва переважно периферичного ґенезу. Одонтогенна невралгія трійчастого нерва 4. Невралгія носовійкового нерва (синдром Чарліна). 5. Невралгія вушно-скроневого нерва (синдром Фрей). логія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування. 6. Невропатія щічного нерва 7. Невропатія язикового нерва (глосалгія). 8. Невропатія верхнього альвеолярного нерва. 9. Ятрогенні невропатії трійчастого нерва.	1

11.	Синдроми ураження лицьового нерва 1. Невропатія лицьового нерва. 2. Синдром ураження вузла колінця (синдром Ханта). 3. Невралгія відієвого нерва (синдром Файля). Етіологія, патогенез, клініка, лікування.	
12.	Синдроми ураження язикоглоткового, блукаючого та під'язикового нервів. Глосодінія 1. Невралгія язикоглоткового нерва. 2. Невралгія барабанного нерва (синдром Рейхерта). 3. Невралгія вушного нерва. 4. Невралгія верхнього гортанного нерва. 5. Невралгія під'язикового нерва. 6. Глосодінія. Етіологія, клініка, лікування.	
13.	Вегетативні прозопалгії. 1. Гангліоніт війкового вузла (синдром Оппенгейма). 2. Гангліоніт крилопіднебінного вузла (синдром Слюдера). 3. Гангліоніт вушного вузла. 4. Гангліоніт піднижньощелепного та під'язикового вузлів.	
	5. Гангліоніт шийних симпатичних вузлів. 6. Пучковий головний біль (кластерна цефалгія). Етіологія, клініка, лікування.	
14.	Нейрогенні захворювання обличчя. Головний біль. Міофасціальний больовий синдром. 1. Етіологія та механізми головного болю: судинний, ліквородинамічний, невралгічний, м'язового напруження, психалгічний, змішаний. 2. Класифікація. Нозологічні форми головного болю: мігрень, біль м'язового напруження, пучковий біль. Диференціальна діагностика, принципи лікування 3. Мігрень-етіологія, сучасні механізми патогенезу. Клінічні форми (проста мігрень – без аури, асоційована), діагностика, диференційований діагноз, принципи лікування (в період приступу та у межприступний період) 4. Головний біль при синдромі внутричерепної гіпотензії та синдромі внутричерепної гіпертензії (етіопатогенетичні фактори, суб'єктивні дані, клінічні та інструментальні дані) 5. Ангіоневротичний набряк (набряк Квінке). 6. Синдром Россолімо-Мелькерсона-Розенталя. 7. Синдром Шегрена. 8. Прогресуюча геміатрофія обличчя (синдром Паррі-Ромберга). Етіологія, клініка, лікування. 9. Міофасціальний больовий синдром. Етіологія, клініка, лікування.	
15.	***Підсумковий модульний контроль, в тому числі:***	

	РАЗОМ	**3**
	Усього	**8**

Самостійна робота

№п/п	Тема **Модуль 2. Неврологія, в т.ч. нейростоматологія**	Кількість Годин
1	**Підготовка до практичних занять** – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	8
2	Підготовка до підсумкового модульного контролю	2
	Разом	10

Індивідуальні завдання

1. Складання задач з топічної діагностики; створення схем кірковом'язового та чутливих шляхів.
2. Участь у створенні навчальних фільмів.
3. Підготовка доповідей на наукову конференцію.
4. Участь у міжвузівських олімпіадах.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів до підсумкового модульного контролю

Модуль 2. Неврологія, в.т.ч. нейростоматологія
Змістовий модуль 1. Загальна неврологія.

1. І пара – нюховий нерв Анатомія, синдроми ураження.
2. ІІ пара – зоровий нерв Анатомія, симптоми ураження.
3. ІІІ пара– окоруховий нерв Анатомія, симптоми ураження.
4. IVпара блоковий нерв Анатомія, симптоми ураження.
5. VI пара відвідний нерв Анатомія, симптоми ураження.
6. V пара – трійчастий нерв : Анатомія, симптоми ураження.
7. VII пара – лицьовий нерв. Анатомія, дифдіагностика центрального і периферичного парез мімічних м'язів
8. VIII пара – присінково-завитковий нервАнатомія, симптоми ураження.
9. IX, X та XII пари – язикоглотковий нерв. Дифдіагностика бульбарного і псевдобульбарного синдрому.
10. IX пара – язикоглотковий нерв Анатомія, симптоми ураження.
11. XII пара - під'язиковий нерв Анатомія, симптоми ураження.
12. X пара – блукаючий нерв.Анатомія, функція нерву.
13. Пірамідна система. Центральний руховий нейрон (кортико-спінальний шлях). Симптоми ураження.

14. Пірамідна система. Периферичнимй руховий нейрон (спіно-мускулярний шлях) . Симптоми ураження.
15. Гіпокінетично-гіпертонічний синдром (паркінсонізм). Структури ураження. Клінічні ознаки.
16. Мозочок. Анатомія. Симптоми ураження, статична і динамічна атаксія.
17. Гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Структури ураження. Клінічні ознаки.
18. Провідний шлях поверхневої чутливості.
19. Провідний шлях глибокої чутливості.
20. Як утворюється медіальна петля.
21. Рівні перехресту чутливих шляхів.
22. Сегментарно-дисоційований тип порушення чутливості.
23. Альтернуючі синдроми. Рівень ураження. Клінічні прояви.
24. Кортико-нуклеарний шлях. Анатомія. Симптоми ураження.
25. Анатомія надсегментарних відділів вегетативної нервової системи. Симптоми ураження.
26. Анатомія сегментарних відділів вегетативної нервової системи. Симптоми подразнення та ураження парасимпатичних черепно-мозкових нервів (III, VII, IX, X).

Змістовий модуль 2. Спеціальна неврологія. Нейростоматологія

1.Судинні порушення мозкового кровообігу: Класифікація.

2.Транзиторні ішемічні атаки. Визначення, класифікація, етіологія, клініка, діаностика, лікування.

3.Ішемічний інсульт. Визначення, класифікація, етіопатогенез, клініка, діаностика, лікування.

4.Геморагічний інсульт.Визначення, класифікація, етіологія, клініка, діаностика, лікування.

5.Хронічні порушення мозкового кровообігу. Визначення, класифікація, етіологія, клініка, діаностика, лікування.

6. Менінгіти. Визначення, етіопатогенез, класифікація, клініка, діагностика.
7. Енцефаліт. Визначення, класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
8. Гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, клініка, перебіг, діагностика, лікування.
9. Неврити, нейропатії променевого, ліктьового, серединного нервів. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
10. Неврити, нейропатії стегнового, малогомілкового, великогомілкового нервів. Етіологія, клініка, діагностика, лікування.
11. Поліневропатії: дифтерійна, діабетична, алкогольна. Клініка, діагностика, лікування.
12. Радікуліти, радікулопатії шийних, попереково-крижових корінців. Етіологія. Клініка. Лікування.

13. Невралгія трійчастого нерва. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
14. Невропатія трійчастого нерва. Визначення, етіологія, клінічні симптоми, принципи лікування.
15. Невропатія лицевого нерва. Синдром ураження вузла колінця (синдром Ханта). Клініка, діагностика, лікування.
16. Гангліоніт війкового вузла (синдром Оппенгейма).Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
17. Невралгія язикоглоткового нерва.Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
18. Гангліоніт крило-піднебінного вузла (синдром Слюдера). Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
19. Гангліоніт під'язикового і піднижньощелепного вузлів Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування
20.Глосодинія. Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
21. Синдром Россолімо-Мелькерсона-Розенталя. Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
22. Невропатія під'язикового нерва. Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.
23.Прогресуюча геміатрофія обличчя (синдром Паррі-Ромберга). Визначення, етіологія, загальні клінічні симптоми, принципи лікування.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

1. Методика дослідження поверхневих, глибоких рефлексів.
2. Методика дослідження патологічних розгинальних, згинальних рефлексів, рефлексів орального автоматизму.
3. Методика виявлення ознак периферичного та центрального паралічу.
4. Методика виявлення екстрапірамідних порушень (гиперкінетичногіпотонічного та гіпокінетично-гіпертонічного синдромів).
5. Методика обстеження функцій мозочка. Перевірка координації рухів, тонусу м'язів, синергізму рухів.
6. Методика виявлення клінічних синдромів (типів) розладів чутливості (периферичний: мононевритичний, полікінетичний, корінцевий, сегментарний, провідниковий).
7. Методика обстеження функцій черепно-мозкових нервів.
8. Методика обстеження трійчастого нерву (чутливість на обличчі, больові точки, тригерні зони, надбрівний корнеальний, нижньощелеповий рефлекси).
9. Методика обстеження лицевого нерву (функції мімічних м’язів, смакова чутливість).

10. Методика обстеження вестибуло-кохлеарного нерву. Виявлення слухових розладів (гіпер- гіпоакузія, проби Ріне-Вебера).
11. Методика визначення афазій, апрасій, агнозій.
12. Методика обстеження вегетативної нервової системи. Дослідження вегетативного тонусу, вегетативної реактивності (дермографізм, проба Ашнера- Даньїні, орто-кліностатична).
13. Методика дослідження менінгеальних симптомів (Керніга, Брудзинського, ригідності потиличних м'язів) .
14. Методика проведення люмбальной пункції.
15. Оцінка спонділограм, реоенцефалограм, електроенцефалограм, комп'ютерних томограм.

Форма підсумкового контролю успішності навчання- підсумковий модульний контроль

Система поточного та підсумкового контролю

Поточна успішність здобувачів оцінюються за традиційною 4-бальною шкалою.

При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в «Медичному інституті ЧНУ» (таблиця 1)

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

За 4-бальною Шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і
		вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науковопедагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Після завершення вивчення всіх тем модуля проводиться конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка здобувача за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24, або за таблицею 2. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі здобувач отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану здобувачем.

Таблиця 2

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінки

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	**F**	**2**
2,1	50	34	84	**FX**	**Незадовільно**
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	**E**	**3**
3,05	73	50	123		**Задовільно**
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	**D**	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144	**C**	**4 Добре**

3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	**B**	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	**A**	**5**
4,55	109	73	182		**Відмінно**
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала.**

Підсумковий модульний контроль з модуля 2 Неврологія, в т.ч. нейростоматологія здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та при вивчені модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (оцінка 3.0 - 72 бали).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Підсумковий модульний контроль проводиться стандартизовано на останньому занятті модуля і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Білети для підсумкового модульного контролю включають 2 питання (по25 балів кожне-50 балів), а 2 питання з практичних навичок (по 15 балів - 30 балів). Кожне питання білета оцінюється від 0 до 25 балів, питання з практичних навичок від 0 до 15 балів.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

Результат підсумкового модульного контроля оцінюється у балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів. Білети для підсумкового модульного контролю включають 2 питання (по25 балів кожне-50 балів), а 2 питання з практичних навичок (по 15 балів - 30 балів). Кожне питання білета оцінюється від 0 до 25 балів, питання з практичних навичок від 0 до 15 балів.

Після складання підсумкового модульного контролю розраховується загальна кількість балів за модуль:

а) сума балів поточної успішності;

б) бали підсумкового модульного контролю.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Відомості після складання ПМК, заповнюються відповідно до положення про організацію навчального процесу в «Медичному інституті ЧНУ ім. Петра Могили» та подаються в деканат.

Здобувачі вищої освіти, які не склали ПМК мають право 2 рази перескласти модуль згідно з графіка перескладань.

Методи навчання.

1. Вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж)
2. Наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація)
3. Практичні (практика для вироблення вмінь та навичок)
4. Самостійна робота студентів з осмислення та засвоєння нового матеріалу
5. Тематичні дискусії
6. Мозковий штурм
7. Круглий стіл
8. Аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод)
9. Імітаційні завдання
10. Проблемний виклад

11. Презентації
12. Тренінги
13. Ділові ігри

Методи контролю – усний контроль, письмовий контроль, тестовий конроль, програмований контроль, практична перевірка, самоконтроль, самооцінка.

Методичне забезпечення

1. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи здобувачів;
2. Методичні розробки, тези, тексти, мультимедійні презентації лекцій з дисципліни;
3. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів на практичному занятті, включаючи матеріал для теоретичної підготовки та орієнтовні карти для оволодіння професійними вміннями та навичками, тести для самоконтролю відповідно до тем практичних занять.
4. Методичні матеріали для самостійної роботи за темами, що винесені на самостійне опрацювання.
5. Теоретичні питання та практичні завдання до контролю засвоєння змістових модулів;
6. Матеріали для підсумкових модульних контролів;

8. Демонстраційні матеріали, інструкції до використання технічних засобів навчання (апаратура для засвоєння теоретичного матеріалу, навчальні фільми, відеоматеріали).

9. Методичні рекомендації для викладачів до практичного заняття згідно тематичного плану.

Рекомендована література:

1. Григорова І.А. Неврологія: національний підручник / [за ред. проф. І.А.Григорової, проф. Л.І.Соколової]. – К.: «Медицина», 2014. – 640с.

2. Грицай Н.М., Кобзиста Н.О. Нейростоматологія: Навч. пос. для студ. вищих мед. закладів освіти III-IV рівнів акред.- К.: Здоров'я, 2001.

3. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г.

Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

4. Неврологія: підручник для ВМНЗ IV рівня акредитації / С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Мяловицька та ін.; За ред. С.М Віничука. – К.: «Здоров’я», 2008. – 659 с.

5. Нервові хвороби: підручник для студ. мед. вузів: пер. з рос. / за ред. О.А. Ярошa ; О.А. Ярош, І.Ф. Криворучко, З.М. Драчова та ін. - К.: Вища школа, 1993. – 487 с.

Для англомовних здобувачів вищої освіти:

1. Neurology=Неврологія: textbook/I.A.Hryhorova, l.I. Sokolova, R.D.Herasymchuk et al. ; edited by I.A.Hryhorova, l.I. Sokolova.- Kyiv:AUS Medicina Publishing, 2017.- 624 p.

Допоміжна:

Для вітчизняних здобувачів вищої освіти:

1. Шевага В.М. Неврологія: підручник / [за ред. проф. В.М.Шевага, проф. А.В.Паєнок]. – Київ : «Медицина», 2009. – 656с. 2. Віничук С.М., Прокопів М.М. Гострий ішемічний інсульт. – Київ: Наукова думка. – 2006. – 286с.

3. Коструба Н.Н., Литвиненко Н.В. Черепно-мозговые нервы и симптомы их поражения: учебное пособие для студентов. УМСА.- Полтава, 2007.-94 с.

4. Неврологія (структура, цілі, зміст дисципліни, принципи оцінювання, контрольні питання) : довідник для студента з вивчення дисципліни / уклад.: Н. М. Грицай, В. А. Пінчук - Полтава, 2009. - 13 с.

5. Шевага В.М. Неврологія : підручник / [за ред. проф. В.М.Шевага, проф.

А.В.Паєнок]. – Київ : «Медицина», 2009. – 656с.

6.Ждан В.М., Литвиненко Н.В., Силенко Г.Я., Пінчук В.А., Пурденко Т.Й. Судинні захворювання в практиці сімейного лікаря: навчальний посібник для лікарів-інтернів, курсантів, пактичних лікарів з фаху «загальна практикасімейна медицина»/В.М. Ждан, Н.В. Литвиненко, Г.Я. Силенко, В.А. Пінчук, Т.Й. Пурденко, Полтава, 2017.-2017.-123с.

Для англомовних здобувачів вищої освіти:

1. Brazis, PW. Masdeu, JC, Biller, J. **Localization in Clinical Neurology**

2.Glick, T. **Neurologic skills: examination and diagnosis**

3.Rowland, L. Merritt”s **Textbook of Neurology**

4.Adams, R. Victor, M. Ropper, **A. Principles of Neurology**

5.Biller J. **Practical Neurology**

Інформаційні ресурси

1. https://www.umsa.edu.ua/
2. www.biblumsa.blogspot.com
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Cerebellum
4. https://www.twirpx.com/file/1322569/
5. http://www.veinclinic.ru/

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)

Модуль 3. Дерматологія, венерологія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

МИКОЛАЇВ, 2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг модуль 3. Дерматологія, венерологія Кількість кредитів / годин – **0,75 / 22**, із них:

Лекції (год.) – **4**

Практичні (семінари) (год.) – **8**

Самостійна робота (год). – **10**

Вид контролю - **підсумковий модульний контроль**

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дерматологія, венерологія є розділом клінічної медицини, до якого входять дерматологія – наука про будову, функції та хвороби шкіри та венерологія – наука про венеричні хвороби. Під час вивчення дисципліни відбувається засвоєння студентами сучасних позицій етіопатогенезу клінічної картини, перебігу і класифікації шкірних захворювань, а також захворювань, що передаються переважно статевим шляхом, в тому числі новітні методи діагностики та критерії диференційної діагностики цих захворювань сучасні методи лікування та профілактичні заходи.

Навчальна дисципліна в цілому, та модуль 3. Дерматологія, венерологія вивчається зокрема на 4-му році навчання.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити. Вивчення модуль 3. Дерматологія, венерологія базується на знаннях, отриманих студентами при вивченні медичної біології, нормальної та патологічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології, гістології, ембріології, мікробіології, фармакології, внутрішніх хвороб, хірургічних хвороб, гігієни, соціальної медицини інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити. Набуті знання, що здобуваються після завершення вивчення дерматології, венерології необхідні для подальшого вивчення терапії, ендокринології, педіатрії, хірургії, інфекційних хвороб, онкології.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- метою викладання модуль 3. Дерматологія, венерологія є формування системних медичних знань, вмінь та навичок з діагностики шкірних та венеричних захворювань. Передбачається, що оволодіння знаннями стосовно основних клінічних ознак шкірних та венеричних хвороб дасть можливість лікарю загальної практики) вчасно розпізнати такі хвороби та спрямувати

пацієнта до лікаря-дерматовенеролога. Обізнаність стосовно проявів венеричних хвороб та інфекцій, що передаються переважно статевим шляхом (ВІЛ-інфекція, гепатити В і С, папіломовірусна інфекція та інші) є важливою складовою професійної підготовки лікаря - стоматолога, а знання профілактичних заходів щодо зазначених хвороб є обов'язком лікаря будьякої спеціальності та спеціалізації.

- основними завданнями вивчення модуль 3. Дерматологія, венерологія для студентів є, що опановують спеціальність «Стоматологія», є вивчення:

• основ теоретичної дерматології (анатомічна та мікроскопічна будова шкіри і слизових оболонок, фізіологія та патологія шкіри, основи клінічної фармакології для лікування шкірних хвороб);

• основних клініко-діагностичних ознак розповсюджених шкірних хвороб, їх профілактики та лікування;

• особливостей клінічного перебігу специфічних інфекцій (у т.ч. лепри, туберкульозу), венеричних захворювань, ВІЛ-інфекції та інших інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Дисципліна забезпечує набуття студентами ***компетентностей*:**

*– інтегральна**:***

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. *– загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
10. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.

11. Спроможність оцінювати вплив довкілля на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

12. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
13. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

14. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.

15. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна, в тому числі і вивчення модуль 3. Дерматологія, венерологія:

1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

3. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

4. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

5. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

6.Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально- евакуаційного забезпечення.

7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).

8. Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій.

9. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

10. Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення модуль 3. Дерматологія, венерологія студенти повинні **знати:**

- будову та функції шкіри, її придатків та слизових оболонок порожнини рота,
- принципи класифікації шкірних хвороб на основі етіологічних факторів та патоморфологічних проявів, спеціальну дерматологічну термінологію,
- етіологію, патогенез та патоморфологію найбільш розповсюджених шкірних та венеричних хвороб,
- клінічні ознаки та перебіг шкірних хвороб,
- принципи діагностики та основи диференційної діагностики шкірних та венеричних хвороб,
- стандарти раціонального лікування дерматологічних хвороб (топічна та системна терапія) та інфекцій, що передаються статевим шляхом,
- основи первинної та вторинної профілактики шкірних хвороб та інфекцій, що передаються статевим шляхом.

вміти:

- визначати етіологічні та патогенетичні фактори появи та подальшого клінічного перебігу найбільш поширених шкірних та венеричних захворювань людини,
- описувати патологічні дерматологічні стани,
- ставити на основі клініко-анамнестичних даних попередній діагноз найбільш поширених шкірних та венеричних захворювань,
- описувати дерматологічні стани та спрямовувати пацієнта з проявами дерматологічних та венеричних хвороб до профільного спеціаліста,

- призначати лабораторне та/або інструментальне обстеження, здійснювати диференційну діагностику дерматозів,
- визначати основні принципи лікування хворих відповідно до їх діагнозу,
- визначати тактику ведення хворого на шкірні та венеричні хвороби,
- призначити раціональну топічну та системну терапію.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 3. Дерматологія, венерологія	
1	**Стоматологічні прояви шкірних хвороб.** Червоний плоский лишай. Герпетична інфекція шкіри та слизових оболонок. Акантолітична пузирчатка. Багатоформна ексудативна ерітема. Передракові захворювання губ та слизової оболонки.	2
2	**Захворювання, що передаються статевим шляхом.** Класифікація інфекцій, що передаються статевим шляхом. Перебіг сифілітичної інфекції, основні клінічні прояви первинного, вторинного, третинного та вродженого сифілісу, в т.ч. на слизових оболонках порожнини рота.	2
	Разом	4

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті – не передбачені навчальним планом

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 3. Дерматологія, венерологія	

1.	**Введення до дисципліни «Дерматологія, венерологія».** Будова шкіри та слизових оболонок, кінетика та функції шкіри і слизових оболонок, елементи шкірного висипу, загальноклінічні та спеціальні діагностичні методи в дерматології та венерології. Зв'язок дерматології та венерології зі стоматологічними дисциплінами. Стоматологічні прояви шкірних хвороб. Короста. Піодермії.	2
2.	**Дерматити та екзема.** Клінічний перебіг, діагностики та лікування. Обстеження хворих та написання навчальної історії хвороби.	1
3.	**Папульозні дерматози**. Червоний плоский лишай та псоріаз. Клінічний перебіг, діагностика та лікування.	1
4.	**Акантолітична пузирчатка. Багатоформна ексудативна еритема.** Клінічний перебіг, діагностика та лікування. Курація дерматологічного хворого. Написання навчальної	1
	історії хвороби.	
5.	**Туберкульоз, герпеси, хейліти.** Клінічний перебіг, діагностика та лікування.	1
6.	**Кератомікози та кандидомікози та дерматофітії.** Клінічний перебіг, діагностика та лікування.	1
7.	**Первинний період сифілісу. Вторинний період сифілісу. Третинний та вроджений сифіліс.** Клініка, діагностика та лікування сифілітичної інфекції.	1
8.	**Гонорея: класифікація та екстрагенітальні форми. Негонорейні ураження сечостатевої системи.** Гонорея чоловіків. Збудник гонореї. Біологічні особливості. Умови і шляхи зараження. Інкубаційний період. класифікація. Клініка свіжого і хронічного гонорейного уретриту у чоловіків, методи його діагностики. Ускладнення гонорея. Негонорейні уретрити. Поняття про урогенітальний хламідіоз, мікоплазмоз, трихомоноз та мікст інфекцію сечостатевих органів, їх діагностику та соціальне значення. Захист навчальної історії хвороби. Підсумковий модульний контроль.	-
	Разом	8

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	**Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять:** **Історія розвитку дерматології у XIX-XXстоліттях.** - Українська дерматовенерологічна школа. - Предмет і задачі дерматовенерології. **Основні етапи розвитку дематовенерології.** - Особливості психологічного реагування хворих - Деонтологічний підход в лікування шкірних хвороб. **Шкіра , як імунний орган людського організму.** - Імунні функції шкіри. - Клітини Лангерганса, їх будова, розташування, функції. **Загальна характеристика третинного періоду сифілісу.** **Вроджений сифіліс.** - Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Принципи профілактики.	2 2 4 2

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. До індивідуальних завдань відносяться: участь у науково-практичних конференціях, проведення санітарно- просвітницької роботи.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю з модуля 3. Дерматологія, венерологія :

1. Будова епідермісу.
2. Будова дерми
3. Будова волосся і волосяного фолікулу
4. Сальні залози. Потові залози
5. Функції шкіри: захисна, терморегуляції, виділення
6. Участь шкіри в обмінних процесах
7. Шкіра - орган чуття
8. Зв’язок шкірних захворювань із внутрішньою патологією
9. Основні патогістоморфологічні процеси
10. Акантоз, паракератоз, гіперкератоз
11. Акантолізіс, вакуольна дегенерація, балонуюча дегенерація
12. Гістопатологічні зміни при запальних процесах в шкірі
13. Гранульоз, спонгіоз
14. Методика обстеження шкірного хворого
15. Дієтотерапія при шкірній патології
16. Санаторно-курортне лікування дерматозів

17. Фізіотерапевтичні методи в дерматології
18. Методи обстеження в дерматології
19. Первинні і вторинні висипання
20. Первинний елемент - пляма (привести приклад захворювання)
21. Первинний елемент – пухир (привести приклад захворювання)
22. Первинний елемент –пухирець (привести приклад захворювання)
23. Первинний елемент - пухир (привести приклад захворювання)
24. Первинний елемент – пустула (привести приклад захворювання)
25. Первинний елемент – папула (привести приклад захворювання)
26. Первинний елемент – горбик (привести приклад захворювання)
27. Первинний елемент – вузол (привести приклад захворювання)
28. Ураження слизової рота при різних дерматозах
29. Вторинні елементи: кірка, лусочка (привести приклад захворювання)
30. Вторинні елементи; рубець, атрофія (привести приклад захворювання)
31. Вторинні елементи: ерозія, екскоріація (привести приклад захворювання)
32. Вторинні елементи - виразка, тріщина (привести приклад захворювання)
33. Вторинні зміни шкіри – ліхеніфікація (привести приклад захворювання)
34. Форми застосування лікарських речовин в дерматології
35. Поняття про десенсибілізацію в дерматології
36. Роль генетичного чинника в патогенезі дерматозів
37. Роль екзогенних, ендогенних і соціальних чинників у виникненні шкірних захворювань
38. Стафілодермії, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
39. Стрептодермії, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
40. Короста, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
41. Педикульоз, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
42. Мікроспорія, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
43. Поверхнева трихофітія, клініка, діагностика, диференційна. діагностика, сучасне лікування
44. Глибока нагноювальна трихофітія. Клініка, діагностикака, диференційна діагонстіка, сучасне лікування
45. Мікози ступнів, клініка, діагностіка, диференційна діагностика, сучасне лікування
46. Руброфітія, клініка, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування
47. Кандидози шкіри і слизових, клініка, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування

48. Профілактика грибкових захворювань
49. Простий контактний дерматит, клініка, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування
50. Контактно-алергічний дерматит, клініка, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування
51. Токсикодермії, клініка, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування
52. Істинна екзема, патогномонічні ознаки екземи. Клініка, диференційна діагностика.
53. Мікробна екзема, діагностика, диференційна діагностика, сучасне лікування
54. Псоріаз. Клініка, різновиди, диференційна діагностика, лікування.
55. Червоний плоский лишай. Клініка, різновиди, диференційна діагностика, лікування. Ураження слизових оболонок.
56. Пухирчатка звичайна. Клініка, перебіг, рецептура. Ураження слизових оболонок.
57. Герпетиформний дерматит Дюрінга. Клініка. Ураження слизових оболонок.
58. Багатоформова ексудативна еритема. Клініка. Ураження слизових оболонок. Лікування
59. Синдром Стівенса – Джонсона, диференційна діагностика з синдромом Лайєла
60. Пузирчасті хвороби, клініка, різновиди, диференційна діагностика, лікування
61. Простий лишай, клініка, диференційна діагностика, лікування
62. Оперізуючий лишай, клініка, диференційна діагностика, лікування
63. Етіологія сифілісу
64. Шляхи зараження сифілісом
65. Первинний серонегативний і серопозитивний сифіліс, клініка, диференційна діагностика, лікування
66. Атипові форми первинного сифілісу.
67. Ускладнення первинного сифілісу
68. Диференціальний діагноз первинного сифілісу
69. Вторинний період сифілісу. Диференційнадіагностика вторинного свіжого сифілісу від вторинного рецидивного
70. Особливості ураження слизистих у хворих вторинним сифілісом.
71. Діагноз і диференціальний діагноз вторинного сифілісу
72. Серодіагностика сифілісу. РІФ і РІБТ
73. Хронічний гонорейний уретрит. Клініка, лікування, рецептура
74. Причини розвитку третинного сифілісу
75. Клініка, диференційна діагностика, лікування третинного сифілісу.
76. Причини вродженого сифілісу. Сифіліс плоду, плаценти, ранній вроджений сифіліс.
77. Пізній вроджений сифіліс. Особливості клініки і діагностики.

78. Профілактика вродженого сифілісу, принципи лікування хворих сифілісом, рецептура
79. Критерії виліковності сифілісу
80. Збудник гонореї. Шляхи зараження гонореєю
81. Гострий передній і тотальний гонорейний уретрит. Клініка, діагноста, рецептура.
82. Гонорейний простатит. Лікування ускладненої гонореї. Рецептура
83. Гонорея нижнього відділу і висхідна гонорея у жінок. Принципи лікування, рецептура.
84. Принципи лікування гострої і хронічної гонореї.
85. Негонорейні уретрити.
86. Організація боротьби з венеричними хворобами в Україні

Перелік практичних навичок для підсумкового модульного контролю з модуля 3. Дерматологія, венерологія:

1. Методика клінічного обстеження шкірного хворого.
2. Пальпація.
3. Діаскопія.
4. Пошкрябування осередку.
5. Відтворення і оцінка дермографізму.
6. Визначення температурної, тактильної і больової чутливості.
7. Визначення псоріатичної тріади.
8. Методика виявлення сітки Уікхема.
9. Методика знаходження феномену Кернера.
10. Постановка алергологічних та їх інтерпретація.
11. Проведення проби Бальцера з спиртовим розчином йоду.
12. Методика люмінесцентної діагностики, яка проводиться за допомогою лампи Вуда.
13. Збір патологічного матеріалу на грибкові захворювання.
14. Методика одержання феномена “медових сот”.
15. Методика дослідження на коростяний кліщ.
16. Методика одержання феноменів Нікольського і Асбо-Ганзена.
17. Взяття мазків-відбитків і їх забарвлення за Романовським-Гімзою на акантолітичні клітини.
18. Методика постановки проби Ядассона з маззю, яка містить 50% йодистого калію.
19. Методика відтворення і оцінка феноменів “провалювання зонду” і “яблучного желе”.
20. Методика виявлення позитивного симптому Беньє - Мещерського.
21. Взяття матеріалу для дослідження на бліду трепонему.
22. Методика взяття крові для серологічного дослідження.

23. Взяття мазків у чоловіків для дослідження на гонококи та трихомонад.
24. Взяття мазків у жінок для дослідження на гонококи та трихомонади.
25. Двосклянкова проба Томпсона при обстеженні хворого уретрітом.
26. Складання індивідуальної карти амбулаторного хворого (ф. 25).
27. Складання історії хвороби стаціонарного шкірного хворого.
28. Заповнення екстреного повідомлення (ф. 281) на хворого коростою, мікозами, венеричними захворюваннями та ін.
29. Оформлення ф.30 диспансерного хворого.

Форма підсумкового контролю успішності студентів з модуля 3. Дерматологія, венерологія – підсумковий модульний контроль

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань студентів:

За 4бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Вхідний контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку вивчення дисципліни з метою визначення готовності здобувачів вищої освіти до її засвоєння. Контроль проводиться за допомогою тестових завдань.

Результати контролю аналізуються на кафедральних нарадах, на засіданнях рад факультетів та центральної методичної комісії спільно з викладачами, які проводили заняття з дотичної навчальної дисципліни, згідно графологічної структури до ОП. За результатами вхідного контролю передбачаються організація індивідуальної роботи зі здобувачами вищої освіти, коригування робочих навчальних програм тощо.

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічними (педагогічними) працівниками під час практичних занять. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв’язку між науково-педагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для

планування самостійної роботи. Поточний контроль проводитися у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання маніпуляцій, письмового контролю, письмового тестування на практичних заняттях,

З початком викладання дисципліни науково - педагогічний (педагогічний) працівник повинен довести до відома здобувачів вищої освіти вимоги до поточного контролю знань. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного здобувача освіти на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувача вищої освіти, як при підготовці до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку вивчення відповідної дисципліни.

Оцінка виставляється викладачем у «Журнал обліку відвідування та успішності студентів» та синхронно в «Електронний журнал Медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили» (далі ЕЖ) наприкінці заняття або після перевірки індивідуальних контрольних завдань (письмових робіт, розв’язування типових або ситуаційних задач і тестових завдань), але не пізніше 2 календарних днів після проведення заняття (у відповідності до «Положення про електронний журнал успішності»).

Підсумковий контроль.

Складовими підсумкового контролю є: семестровий контроль і підсумкова атестація здобувачів вищої освіти.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з навчальної дисципліни (або її частини) на підставі поточного контролю та виконаних індивідуальних завдань на останньому занятті.

Регламент проведення ПМК.

ПМК здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги з навчальної дисципліни, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни (захист історії хвороби, позитивні оцінки зі змістовних модулів, отримали допуск до складання ПМК при проведенні тестового контролю). Для ПМК використовуються години, передбачені в робочій навчальній програмі. ПМК приймають науково-педагогічні працівники визначені завідувачем кафедрою. З метою об’єктивного неупередженого оцінювання знань здобувачів вищої освіти залучаються до прийому ПМК науково – педагогічні працівники, кафедри, які не проводили практичні заняття в даних академічних групах у цієї категорії

здобувачів освіти. Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

Питання (тестові завдання, ситуаційні задачі), які виносяться на ПМК, сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні дисципліни. З питань формуються екзаменаційні білети на ПМК, які затверджуються на засіданні кафедри. Загальна кількість питань (завдань, ситуаційних задач) в кожному білеті не повинна перевищувати трьох. Обов'язково на ПМК повинні бути винесені питання, з тем, які визначені на самостійне вивчення в межах модуля.

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК студенту за відповідь виставляється оцінка «незадовільно». Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно (до додатку 1), при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами. Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомость підсумкового модульного контролю" та індивідуальний навчальний план студента.

Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини не зарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини не зарахування можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять і (або) лекцій, виробничої практики. Позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за ПМК»;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, семінарські, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до ПМК. Позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за ПМК»;

в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з'явився на ПМК. Позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК».

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. У виняткових випадках додаткове перескладання ПМК може бути проведено за персональним дозволом ректора або першого проректора з науково-педагогічної роботи.

Регламент перескладання ПМК.

Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом факультету, директором інституту (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю» який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред'явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність «нб», середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні ПМК групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість. Персональна відомість перескладання підсумкового модульного контролю (загальна відомість) заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри (відповідальним викладачем). Здобувач вищої освіти має право на перескладання ПМК, до закінчення вивчення відповідної дисципліни**.** Якщо здобувач вищої освіти не склав ПМК, з дисципліни, крім винесеного на семестровий контроль у вигляді екзамену, він не може бути допущеним до складання семестрового контролю з відповідної дисципліни. Нескладений ПМК з однієї дисципліни не є підставою для недопуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового семестрового контролю з іншої дисципліни, за виключенням допуску до підсумкової атестації.

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінки

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	**F**	**2**
2,1	50	34	84	**FX**	**незадовільно**
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		

3	72	50	122	**E**	**3 задовільно**
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	**D**	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140	**C**	**4 добре**
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		

Методи навчання

- Вербальні: лекції, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж;
- Наочні методи: ілюстрація, демонстрація, спостереження;
- Практичні методи: виконання практичних робіт та розв'язання ситуаційних завдань для вироблення вмінь та навичок;
- Самостійна робота студентів з осмислення й засвоєння нового матеріалу;
- Тематичні дискусії;
- Мозковий штурм;
- Аналіз конкретних ситуацій (куйс-метод); • Презентації.

Методи контролю: усний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль, самостійний контроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з модуля 3.Дерматологія, венерологія.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті згідно з тематичним планом.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання
4. Методичні розробки лекцій згідно з тематичним планом.
5. Тези лекцій згідно з тематичним планом.

6. Мультимедійний супровід лекцій згідно з тематичним планом.
7. Методичні рекомендації для викладачів згідно з тематичним планом.
8. Тестові завдання згідно з тематичним планом.
9. Тестові завдання для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок 2 – Загальна лікарська підготовка».
10. Ситуаційні задачі для підготовки до ліцензійного іспиту «Крок 2 – Загальна лікарська підготовка».
11. Тестові завдання для складання підсумкового модульного контролю.
12. Тестові завдання для складання ректорського контролю.

Рекомендована література Базова:

1. В. І. Степаненко, М. М. Шупенько, П. М. Недобай та ін. / Дерматологія, венерологія. Підручник. – К.: КІМ, 2012. – 848 с.

2. Дудченко М.О., Коляденко В.Г., Вітенко І.С. та ін. /Шкірні та венеричні хвороби: Підручник для студентів стоматологічного, педіатричного, медичного факультетів вищих медичних закладів ІІІ – ІУ рівня акредитації / . Під ред. М.О.Дудченко – В: «Нова книга». - 2007. - 240с.

3. Дудченко М.О, Васильєва К.В., Попова І.Б. та інш. / «Дерматовенерологія»: Навчальний посібник для студентів стоматологічних, медичних, педіатричних факультетів вищих медичних закладів ІІІ та ІУ рівнів акредитації, які навчаються в умовах кредитно – модульної системи. – Ч: ТОВ «Ангеліна - М».2011. - 319с.

4. М. О. Дудченко /Шкірні та венеричні хвороби: підручник. – Вінниця: Нова книга, укр., 2008. – 240 с.

5. М. Б. Шегедин, Т. О. Нужна / Дерматологія, венерологія та клінічна оцінка результатів лабораторних досліджень: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів І-ІІІ рівнів акредитації. - К. : Медицина, 2010. - 502 с.

Допоміжна:

1. В. І. Степаненко, А. І. Чоботарь, С. М. Боднарь та ін. /Дерматологія і венерологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів І-ІІІ рівнів акредитації, 2015. – 335 с.

2. В. І. Савчак, М. Т. Ковальчук / Хвороби шкіри в практиці сімейного лікаря. Посібник. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 398 с.

Інформаційні ресурси

1. https://www.umsa.edu.ua/fakultets/nnipo/kafedry/sh-hv
2. https://guidelines.moz.gov.ua/documents
3. https://compendium.com.ua/
4. http://www.derma-don.org.ua
5. http://www.medicina.kharkov.ua

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)

(назва навчальної дисципліни)

Нормативна дисципліна

(дисципліна нормативна/ вибіркова)

Модуль 4. Психіатрія, наркологія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

МИКОЛАЇВ, 2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОДУЛЯ

Обсяг модуля

Кількість кредитів / годин – 0,75 / 22, із них:

Лекції (год.) – 4

Практичні (семінари) (год.) – 8

Самостійна робота (год). – 10

Вид контролю ПМК

Опис модуля (анотація)

Модуль 4. Психіатрія, наркологія продовжує вивчення психічної діяльності людини, зупиняючись вже на патологічному рівні; забезпечує формування умінь застосовувати знання з психіатрії та наркології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психіки психічно хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

Пререквізити і постреквізити модуля (міждисциплінарні зв'язки)
Пререквізити:

–медична біологія (знати етіологію, патогенез та діагностику спадкових захворювань, життєвий цикл найпростіших, червив, членистоногих, які можуть викликати чи переносити захворювання ЦНС);

–анатомія людини (знати будову ЦНС);

–біоорганічна та біологічна хімія (знати біохімічні процеси, які лежать в основі патогенезу психічних розладів, біохімічні порушення, які викликаються психічними розладами);

–фізіологія (знати фізіологічні процеси функціонування ЦНС);

–мікробіологія, вірусологія та імунологія (знати біологічні особливості мікроорганізмів, які можуть викликати захворювання ЦНС, імунологічні гіпотези етіології психічних розладів);

–патоморфологія (знати патоморфологічні зміни, які викликаються психічними розладами);

–патофізіологія (знати патофізіологічні процеси, які лежать в основі етіології та патогенезу психічних розладів);

–радіологія (знати принципи роботи нейровізуалізаційних методів обстеження; вміти діагностувати органічну патологію ЦНС на основі даних нейровізуалізаційних методів обстеження);

–фармакологія (знати групи психотропних препаратів, їх представників, фармакокінетику, фармакодинаміку, показання та протипоказання для призначення, особливості застосування, дозування, ознаки побічної дії та передозуання, взаємодію з іншими фармакологічними препаратами);

–ЗМП: медична психологія (знати психічні сфери, методи дослідження психологічного стану людини, класифікацію психосоматичних розладів, психологічні аспекти залежної та суїцидальної поведінки, основні методи психотерапії в роботі лікаря загальної практики, вміти досліджувати психологічний стан людини, визначати тип акцентуації особистості, діагностувати психосоматичні розлади, проводити профілактику та раннє розпізнавання суїцидальної поведінки);

–профілактика тютюнопаління, наркоманії, алкоголізму (знати класифікацію та загальні механізми дії психоактивних речовин, поняття вживання та залежності, діагностичні критерії, основні принципи та методи лікування хімічних залежностей).

- основи психотерапії в практиці лікаря-стоматолога (знати загальні принципи, види та методи психотерапевтичних інтервенцій в стоматологічній практиці).

Пост реквізити: формування компетенцій застосовувати знання з психіатрії та наркології в процесі подальшого вивчення дисциплін: акушерство, оториноларингологія, внутрішня медицина, спеціалізовані стоматологічні дисципліни.

Мета та завдання модуля:

–метою вивчення Модуля 4. Психіатрія, наркологія є придбання студентами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами, в тому числі обумовлених прийомом психоактивних речовин, необхідних на первинному рівні надання медичної допомоги.

–основними завданнями вивчення Модуля 4. Психіатрія, наркологія є вивчення етіології, патогенезу, типів перебігу та клінічних проявів психічних та психосоматичних розладів, відповідно до стандарту освітньої програми, визначення попереднього діагнозу психічних та психосоматичних розладів, тактики ведення пацієнтів з психічними розладами, використання методів профілактики психічних та психосоматичних розладів.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє модуль (інтегральна, загальні, спеціальні)

Згідно з вимогами стандарту модуль забезпечує набуття студентами ***компетентностей*:** - *інтегральна:*

Здатність розв’язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
13. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепнолицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
10. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
11. Спроможність оцінювати вплив довкілля на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
12. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
13. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

14. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
15. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Результати навчання для модуля: по завершенню вивчення модуля студенти повинні:

знати:

1. Предмет та завдання психіатрії та наркології.
2. Принципи догляду за психічно хворими.
3. Методи психіатричного дослідження.
4. Порушення відчуттів та сприймання, пам'яті, мислення, інтелекту, емоцій, уваги, ефекторної сфери, свідомості та самосвідомості.
5. Основні психопатологічні синдроми.
6. Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях. Психічні порушення при інфекційних порушеннях та черепномозкових травмах. Психічні порушення при стоматологічних захворюваннях.
7. Психічні порушення у старечому віці.
8. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю.
9. Психічні та поведінкові розлади в наслідок вживання наркотичних речовин.
10. Неврози. Соматоформні розлади. Реакції на важкий стрес і порушення адаптації. Посттравматичний стресовий розлад.
11. Розлади особистості.
12. Розумову недостатність.
13. Шизофренія.
14. Афективні розлади.
15. Епілепсія, Епілептичні психози.
16. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань і розладів.

вміти:

1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз психічного захворювання.
2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.
3. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.

4. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу.

5. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

6. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

8. Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій.

9. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

10. Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

11. Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

12. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

13. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

14. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.

15. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з.п.	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії та загальна психопатол огія		
1.	Предмет та завдання психіатрії та наркології. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань та розладів	2
Змістовий модуль 2. Спеціальна (нозологічна) психіатрія		
2.	Шизофренія. Афективні розлади. Епілепсія	2
Усього		**4**

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання психіатрії та загальна психоп атологія		
1.	Предмет та завдання психіатрії та наркології. Організація допомоги хворим із психічними порушеннями. Порушення відчуттів та сприйняття	1
2.	Порушення мислення, уваги, пам'яті та інтелекту	1
3.	Порушення емоцій та ефекторної сфери	1
4.	Порушення свідомості та самосвідомості. Психопатологічні синдроми. Методи психіатричного дослідження	1
Змістовий модуль 2. Спеціальна (нозологічна) психіатрія		
5.	Шизофренія. Афективні розлади	1
6.	Епілепсія. Епілептичні психози. Невідкладна допомога при епілептичному статусі	1
7.	Психічні порушення у хворих при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях. Психічні порушення при інфекційних захворюваннях та ЧМТ. Психічні порушення при патології порожнини рота та щелепно-лицьової ділянки	1
8.	Підсумковий модульний контроль	1
Усього		**8**

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	**Підготовка до практичних занять** – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	6,5
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік): - Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю. Психічні та поведінкові розладі внаслідок вживання наркотичних речовин - Неврози. Гострі та затяжні реактивні психози. Психічні порушення в старечому віці. Олігофренії та затримки розвитку. Розлади особистості - Загальні принципи лікування, реабілітації та експертизи психічних захворювань та розладів	2,5
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	1
Усього		**10**

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Методи патопсихологічного обстеження при різних психічних хворобах:

шизофренія, епілепсія, афективні психози, неврози, психопатії, олігофренії.

2. Методи параклінічного обстеження психічно хворих: ЕЕГ, Ехо-ЕГ, РЕГ, КТГ.

3. Психічні порушення при промислових інтоксикаціях і внаслідок екологічно несприятливих впливів.

4. Психічні розлади при онкологічних хворобах та пухлинах головного мозку.

5. Основи психосоматичної медицини.

6. Проблеми сучасної суїцидології.

7. Психіатрична та психологічна допомога при кризових станах.

8. Межові психічні порушення у пацієнтів дитячого та підліткового віку.

9. Сексопатологія в психіатричній практиці.

10. Методи психотерапії: сімейна психотерапія, психоаналіз, гештальтпсихотерапія.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

Змістовий модуль 1: Загальні питання психіатрії та загальна психопатологія.

1. Предмет, завдання психіатрії та наркології.

2. Структура психіатричної та наркологічної допомоги, психіатричної лікарні й диспансеру.

3. Принципи догляду за психічно хворими.

4. Перша і невідкладна допомога хворим із психічними порушеннями, основні показання до госпіталізації.

5. Принципи та методи лікування психічних захворювань та розладів.

6. Класифікація та визначення порушень відчуттів та сприймань.

7. Класифікація та визначення порушень пам'яті

8. Класифікація та визначення порушеннь мислення та інтелекту

9. Класифікація та визначення порушень емоцій

10. Класифікація та визначення порушень ефекторної сфери

11. Синдроми пригнічення та потьмарення свідомості

12. Непсихотичні синдроми: астенічний, невротичні (неврастенічний, обсесивно-фобічний, дисморфофобічний, істеричний), депресивні, іпохондричні, соматоформні.

13. Психотичні синдроми: депресивні, маніакальні, параноїдні, паранойяльні, дісморфоманічні, кататонічні, гебефренічні, деліріозні, онейроїдні, аментивні, астенічної сплутаності свідомості, сутінкового стану свідомості, галюцинозу.

14. Дефектно-органічні синдроми: психоорганічні, Корсаковській амнестичний, олігофренії, деменції, психічного маразма.

Змістовий модуль 2. Спеціальна (нозологічна) психіатрія.

1. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики психічних розладів при ендокринних та соматичних захворюваннях.

2. Класифікація психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях.

3. Психічні порушення внаслідок черепно-мозкової травми, їх лікування та профілактика.

4. Поняття, психоактивних речовин, феноменів вживання та залежності, наркоманічного синдрому.

5. Просте алкогольне сп'яніння, його ступені, індивідуальні особливості, діагностика, патологічне алкогольне сп'яніння, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях.

6. Алкоголізм, його критерії, стадії, діагностика алкогольного абстинентного стану, медична допомога.

7. Металкогольні психози: діагностика початкових проявів, попередження подальшого розвитку, лікування.

8. Клінічні особливості психічних розладів внаслідок вживання опіатів, канабіоїдів, седативних та снодійних препаратів, кокаїну та інших психостимуляторів, галюциногенів, літких розчинників, нікотину, кофеїн вміщуючих продуктів.

9. Клінічні особливості емоційно-стресових та адаптаційних реакцій, неврозів: неврастенії, тривожних розладів, обсесивно-компульсивного розладу, дисоціативних розладів.

10. Шизофренія: визначення, основні клінічні форми та типи перебігу шизофренії. Принципи терапії шизофренії

11. Клінічна картина афективних розладів. Біполярний афективний розлад та рекурентний депресивний розлад.

12. Епілепсія. Класифікація. Психічні порушення у хворих на епілепсію. Принципи терапії хворих на епілепсію та психічних порушень.

13. Епілептичний статус і лікувальні заходи щодо виведення хворого з цього стану.

14. Розлади особистості та поведінки у дорослих, фактори, що сприяють їх розвитку. Основні принципи терапії, реабілітації та профілактики розладів особистості та поведінки у дорослих.

15. Порушення розумового розвитку. Принципи терапії, корекції, експертизи, реабілітації. Організація навчально-виховного та трудового процесу.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю 1. Вміння вести спрямовану психологічну бесіду з хворим.

2. Проводити лікувально-діагностичну роботу на засадах медичної деонтології.

3. Обстеження психічно хворого з визначенням провідних синдромів та нозологічних одиниць.

4. Визначення показань до невідкладної госпіталізації психічно хворого.

5. Складання лікувально-діагностичних схем основних психічних розладів.

6. Аналіз результатів ЕЕГ, Ехо-ЕГ та РЕГ досліджень.

7. Перша допомога при судомному нападі.

8. Невідкладна допомога при різних видах психомоторного збудження.

9. Штучне годування хворого через зонд.

10. Перша допомога при алкогольному та наркотичному отруєнні. 11. Проведення раціональної психотерапії.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з модулю є пісумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивчені модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (72 балів).

Студентам, які під час навчання з дисципліни мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	72	5

4,55	73	
4,6	74	
4,65	74	
4,7	75	
4,75	76	
4,8	77	
4,85	78	
4,9	78	
4,95	79	
5	80	

Форма проведення підсумкового контролю стандартизована і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю:

- усне опитування;
- письмове тестування з використанням тестів II рівня;
- вирішення ситуаційних задач II рівня.

Максимальна кількість балів підсумковою контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів з 80.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість

занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля складає 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, складає 72 бали.

Викладач, який веде групу, протягом наступного дня після складання підсумкового модульного контролю розраховує загальну кількість балів за модуль:

а) сума балів поточної успішності;

б) бали підсумкового модульного контролю.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

– за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

– в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

– усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

– бліц-опитування;

– дискусії з проблемних ситуацій;

– реферативні виступи;

– тестування в письмовій формі; – виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю усний, письмовий, програмований контроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма Модуля 4. Психіатрія, наркологія.
2. Плани практичних занять з дисципліни.
3. Завдання для самостійної роботи студентів.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
5. Методичні рекомендації для викладачів.
6. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
7. Тестові завдання з дисципліни ІІ рівня.
8. Ситуаційні задачі з дисципліни ІІ рівня.
9. Навчальний атлас експериментальних методів дослідження психічної діяльності людини.
10. Навчальні фільми.

Рекомендована література Базова:

1. Психіатрія і наркологія: нац. підруч. для студентів ВНЗ - мед. ун-тів, ін-тів и акад. / Г. Т. Сонник та ін. - 3-е вид., випр. . - Київ : Медицина, 2017. - 422 с.

2. Психіатрія і наркологія: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Г. Т. Сонник та ін., ред. О. К. Напрєєнко. - 2-е вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2015. - 422 с.

Допоміжна:

1. Влох І.Й., Михняк С.І, Сувало Б.П. Довідник з терапії психічних захворювань. - Львів: Каменяр, 1998. – 78 с.

2. Критерії діагностики і лікування психічних розладів та розладів поведінки у дорослих. Клінічний посібник/ За ред. проф. П.В. Волошина, проф. В.М. Пономаренка, проф. О.К. Напрєєнка, проф. Н.О. Морути та ін. - Харків: Арсис. 2000. – 303 с.

3. Критерії діагностики та принципи лікування розладів психіки і поведінки у дітей та підлітків. Клінічний посібник/ За ред. проф. П.В. Волошина, проф. В.М. Пономаренка. проф. В.С. Підкоритова, проф. О.К. Напрєєнка та ін. - Харків: Фоліо, 2001. – 271 с.

4. Наркологія : Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами: довідкове видання / О. К. Напрєєнко та ін., ред. О. К. Напрєєнко. - К. : Здоров'я, 2011. - 207 с.

5. Клінічна психіатрія: навчальний посібник / за ред. І.Д.Спіріної. – Дніпро: Домінанта принт, 2018. – 124 с.

Інформаційні ресурси

http://www.psychiatry.ua/books/

- Стандарти медичної допомоги України (http://www.moz.gov.ua/ua/portal/standards)
- Medscape from WebMD http://www.medscape.com
- National Guideline Clearinghouse https://www.guideline.gov/
- The Cochrane Collaboration The Cochrane Library http://www.cochrane.org/

- National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) https://www.nice.org.uk/
- The National Health and Medical Research Council (NHMRC https://www.nhmrc.gov.au
- Royal College of Physicians https://www.rcplondon.ac.uk/
- AMA (American Medical Association) https://www.ama-assn.org/

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)
(назва навчальної дисципліни)

Нормативна дисципліна
(дисципліна нормативна/вибіркова)

Модуль 5. Медична психологія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

МИКОЛАЇВ, 2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров’я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОДУЛЯ

Обсяг модуля

Кількість кредитів / годин – 0,75 / 13, із них:

Практичні (семінари) (год.) – 8

Самостійна робота (год). – 5

Вид контролю ПМК

Опис модуля (анотація)

Модуль 5. «Медична психологія» – наука про психологічні аспекти професійної діяльності лікаря та інших медпрацівників, психіки хворого та його рідних, а також усієї системи лікувально-профілактичних і психотерапевтичних впливів, спрямованих на якнайшвидше одужання і відновлення працездатності хворого.

Медична психологія закладає основи вивчення студентами психіатрії, наркології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з медичної психології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях.

Пререквізити і постреквізити модуля (міждисциплінарні зв'язки)
Пререквізити:

–анатомія людини (знати будову ЦНС);

–фізіологія (знати фізіологічні процеси функціонування ЦНС);

–біоорганічна та біологічна хімія (знати біохімічні процеси, які лежать в основі патогенезу психічних розладів, біохімічні порушення, які викликаються психічними розладами);

–патоморфологія (знати патоморфологічні зміни, які викликаються психічними розладами);

–патофізіологія (знати патофізіологічні процеси, які лежать в основі етіології та патогенезу психічних розладів).

Постреквізити: формування компетенцій застосовувати знання з медичної психології в процесі подальшого вивчення дисциплін: акушерство, оториноларингологія, внутрішня медицина, психіатрія, наркологія, спеціалізовані стоматологічні дисципліни.

Мета та завдання модуля:

–метою вивчення Модуля 5. Психіатрія, наркологія є ознайомлення студентів з основними проблемами медичної психології на сучасному етапі розбудови суспільства; ознайомлення з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності соматично хворої людини, формування навичок безконфліктного забезпечення з пацієнтами та у медичному середовищі, формування на цій основі медико-психологічних вмінь у вигляді основ психотерапії, що є важливим елементом професійної підготовки та майбутньої діяльності лікаря.

–основними завданнями вивчення Модуля 5. Медична психологія є оволодіння основними категоріями та поняттями медичної психології; ознайомити із закономірностями формування та основними властивостями психічних процесів особистості соматично хворої людини, висвітлити проблему спілкування у медичному середовищі, зокрема з пацієнтом та його родичами; сприяти вирішенню питань побудови та організації міжособистісної взаємодії в колективі; засвоїти ефективні методів впливу на особистість хворої людини за допомогою психогігієнічних, психопрофілактичних та психотерапевтичних заходів.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє модуль (інтегральна, загальні, спеціальні)

Згідно з вимогами стандарту модуль забезпечує набуття студентами ***компетентностей*:** - *інтегральна**:***

Здатність розв’язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- *загальні**:***

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
13. Здатність реалізувати свої права й обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

- *спеціальні (фахові, предметні):*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
5. Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги:

визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
10. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
11. Спроможність оцінювати вплив довкілля на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
12. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
13. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
14. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
15. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Результати навчання для модуля: по завершенню вивчення модуля студенти повинні:

знати:

1. Принципи медичної етики та деонтології;
2. Психосоматичні і соматопсихічні взаємовпливи у хворих;
3. Принципи спілкування з колегами, хворими ти їх родичами з урахуванням їх психологічних особливостей.

вміти:

1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз психічного захворювання.

2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.

3. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.

4. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу.

5. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

6. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

7. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

8. Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп’ютерних інформаційних технологій.

9. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров’я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

10. Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

11. Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов’язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

12. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

13. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

14. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.

15. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання медичної психології		
1.	Предмет, завдання та методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я.	1
2.	Клініко-психологічні аспекти пізнавальної діяльності (психологія сприйняття, мислення, уваги, пам'яті та інтелекту) емоційно-вольової сфери. Свідомість та самосвідомість, їх рівні, стани свідомості у хворого.	1
3.	Психологія особистості. Акцентуації особистості, їх визначення та типологія. Внутрішня картина хвороби. Діагностика основних типів відношення до хвороби. Агравація, симуляція, дисимуляція та госпіталізм. Тактика лікаря відносно хворих з патологічними типами реагування на хворобу.	1
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти медичної психології		
4.	Психологія медичних працівників. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря загальної практики. Поняття про професійну деформацію. Синдром «вигорання» шляхи його попередження. Особливості спілкування лікар-лікар, лікар-медсестра. Психологія лікувально-діагностичного процесу. Етапи діагностичного процеси. Особливості інформування хворого про діагноз. Конфлікти медичного середовища.	1
5.	Психосоматичні розлади. Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів. Класифікація психосоматичних розладів. Теорії психосоматичних взаємовідносин. Механізми психологічного захисту особистості.	1
6.	Психологічні особливості хворих на туберкульоз, СНІД, онкопатології, ендокринні, нервові та психічні захворювання. Психологічні особливості хворих при терапевтичних та хірургічних захворюваннях. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.	1
7.	Основні методи психотерапії в роботі лікаря загальної практики. Показання та протипоказання для проведення основних методів психотерапії. Психологічна допомога в кризові періоди. Психогігієна та психопрофілактика.	1
8.	Підсумковий модульний контроль	1
Усього		**8**

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	**Підготовка до практичних занять** – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	2
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік): - Психологічні аспекти залежної поведінки. Суїцидальна поведінка, профілактика та раннє розпізнавання. Психологічні аспекти помираючих. Евтаназія.	2
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	1
Усього		**5**

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Розвиток медичної психології в Україні і світі, основні сучасні тенденції.
2. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуйовані риси особистості.
3. Особливості поведінки хворих з різними типами реагування на хворобу.
4. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.
5. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
6. Вимоги до особистості медичних працівників, історичний аспект
7. Лікарські помилки: шляхи уникнення та попередження 8. «Синдром емоційного вигоряння» та шляхи його попередження.
9. Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.
10. Особливості спілкування в медичному середовищі.
11. Основні принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.
12. Конфлікти в медичному середовищі, способи вирішення та попередження.
13. Механізми психологічною захисту особистості, їх визначення та значимість.
14. Принципи профілактики психосоматичних розладів.
15. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
16. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
17. Профілактика суїцидів
18. Евтаназія: сучасні перспективи.
19. Психогігієна праці медичного працівника.
20. Основні сучасні методи психотерапії, їх використання (на прикладі 1-2 методів).

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

Змістовий модуль 1. Загальні питання медичної психології 1.

Визначення, предмет і задачі медичної психології.

2. Методи психологічного дослідження.

3. Принципи побудови цілеспрямованої психологічної бесіди.

4. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини.

5. Критерії здоров'я ВООЗ.

6. Визначення та типологія акцентуації особистості, тактика поведінки.

лікаря з пацієнтами. що мають акцентуйовані риси особистості.

7. Визначення та класифікація основних типів відношення до хвороби, особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хворобу.

8. Діагностика основних типів відношення до хвороби.

9. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.

10. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.

11. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби.

12. Свідомість, самосвідомість. їх рівні.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти медичної психології 1.

Вимоги до особистості медичних працівників.

2. Поняття «лікарський обов'язок» і « лікарська таємниця».

3. Лікарські помилки: причини і види.

4. Професійна деформація, «синдром емоційного вигоряння» та шляхи його попередження.

5. Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.

6. Види та особливості спілкування в медичному середовищі.

7. Принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.

8. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди, способи вирішення та попередження.

9. Емоційний стрес як фактор етіопатогенезу психосоматичних розладів.

Вплив психологічних факторів на перебіг соматичних розладів.

10. Механізми психологічною захисту особистості.

11. Поняття адаптації та дезадаптації, дістрес.

12. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції.

13. Принципи профілактики психосоматичних розладів.

14. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.

15. Психологічні особливості хворих в стоматології.

16. Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією.

17. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.

18. Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, інтернет - залежність), залежності харчової поведінки.

19. Різновиди суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки у соматично хворих, та при залежностях.

20. Психологічні аспекти умирання та смерті.

21. Поняття «психогігієна» та «психопрофілактика».

22. Психогігієна праці медичного працівника.

23. Принципи психопрофілактики праці, побуту, сім'ї і сексуальних відносин.

24. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи.

25. Основні сучасні методи психотерапії, принципи психотерапії.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

1. Самостійно вести спрямовану психологічну бесіду з хворими, складати психологічний анамнез хвороби та життя, оцінювати психологічний стан хворого з формулюванням висновку експериментально-психологічного обстеження.

2. Вміти виявляти акцентуації характеру, а також проводити диференційовану психокорекцію виявлених особливостей особистості.

3. Визначити тип внутрішньої картини хвороби і типи реагування пацієнта на захворювання.

4. Формувати адекватне відношення до захворювання у пацієнта і підтримувати його на всьому протязі лікувально-діагностичного процесу.

5. Виробити тактику спілкування з хворими та їх родичами з урахуванням принципів лікарської етики і деонтології.

6. Оцінити і провести корекцію взаємовідносин хворого з медичним персоналом.

7. Вміти впроваджувати заходи первинної психопрофілактики синдрому емоційного вигоряння в медичному середовищі.

8. Знати основні шляхи психопрофілактики суїцидальної поведінки та вміти своєчасно виявляти суїцидальні тенденції.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з модулю є пісумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивчені модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (72 балів).

Студентам, які під час навчання з дисципліни мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	72	5
4,55	73	
4,6	74	
4,65	74	
4,7	75	
4,75	76	
4,8	77	
4,85	78	
4,9	78	
4,95	79	
5	80	

Форма проведення підсумкового контролю стандартизована і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Конкретні форми контролю:

- усне опитування;
- письмове тестування з використанням тестів II рівня;
- вирішення ситуаційних задач II рівня.

Максимальна кількість балів підсумковою контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів з 80.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною

шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля складає 120 балів.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, складає 72 бали.

Викладач, який веде групу, протягом наступного дня після складання підсумкового модульного контролю розраховує загальну кількість балів за модуль:

а) сума балів поточної успішності;

б) бали підсумкового модульного контролю.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

– за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

– в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

– усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

– бліц-опитування;

– дискусії з проблемних ситуацій;

– реферативні виступи;

– тестування в письмовій формі; – виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю усний, письмовий, програмований контроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма Модуля 5. Медична психологія.
2. Плани практичних занять з дисципліни.
3. Завдання для самостійної роботи студентів.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
5. Методичні рекомендації для викладачів.
6. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
7. Тестові завдання з дисципліни ІІ рівня.
8. Ситуаційні задачі з дисципліни ІІ рівня.
9. Навчальний атлас експериментальних методів дослідження психічної діяльності людини.
10. Навчальні фільми.

Рекомендована література Базова:

1. Медична психологія: державний національний підручник / І.Д.Спіріна, І.С.Вітенко, О.К. Напреєнко та ін. – Дніпропетровськ: ЧП «Ліра» ЛТД, 2012. – 444 с.
2. Основи медичної психології: навчально-методичний посібник / В.М. Ждан, А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Г.Т. Сонник, М.О. Денеко. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. – 255с.
3. Загальна та медична психологія (практикум) /Під заг. ред. проф. І.Д.Спіріної, проф. І.С.Вітенка. – Дніпропетровськ, АРТ ПРЕС, 2002. – 176 с.

Допоміжна:

1. Вітенко І.С. Загальна та медична психологія. - К.: Здоров'я, 1994.– 296 с.
2. Вітенко І.С., Влох І.Й., Напрєєнко О.К. та ін. Практикум з психології. – Київ-Львів: Аліот, 2001. – 144 с.
3. Левітів Н.Д. Психологія характеру. – К., 1997. – 177с. 4. Михайлов Б.В., Табачніков С.І. та ін. Психотерапія. – Харків, 2002. – 327с.

Інформаційні ресурси

Medscape from WebMD http://www.medscape.com

National Guideline Clearinghouse https://www.guideline.gov/

The Cochrane Collaboration The Cochrane Library http://www.cochrane.org/

National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) https://www.nice.org.uk/

The National Health and Medical Research Council (NHMRC) https://www.nhmrc.gov.au

Royal College of Physicians https://www.rcplondon.ac.uk/

AMA (American Medical Association) https://www.ama-assn.org/

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)

Модуль 6 «Фізична реабілітація, спортивна медицина»

нормативна дисципліна

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

МИКОЛАЇВ, 2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 6«Фізична реабілітація, спортивна медицина»:

Кількість кредитів / годин –0,75 / 15, із них:

Лекції (год.) – 2

Практичні заняття(год.) – 8

Самостійна робота (год). – 5

Вид контролю –ПМК

Опис навчальної дисципліни (анотація):

Модуль 6 «Фізична реабілітація, спортивна медицина» є складовою дисципліни «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)», яка входить до обов'язкових компонентів ОПП циклу професійно-практичної підготовки. Для якісної всебічної підготовки майбутніх лікарів-стоматологів «Фізична реабілітація, спортивна медицина» набуває все більшого значення, особливо з питань, що стосуються профілактики захворювань, швидкого відновлення здоров'я, збереження якості життя та попередження або ліквідації різних ускладнень у хворих стоматологічного профілю – знання та вміння, необхідні сучасному висококваліфікованому спеціалісту.

Експерти ВООЗ відзначають, що нині відомо понад 500 стоматологічних захворювань та стоматологічних проявів соматичних хвороб, клінічний перебіг яких нерідко супроводжується тяжкими фізичними й психологічними стражданнями. Захворювання, механічні ушкодження, дефекти чи аномалії розвитку щелепно-лицевої системи часто призводять до глибокого порушення життєво-важливих функцій, таких як зовнішнє дихання, жування, ковтання, мовлення та міміка, що негативно впливає на функціонування організму в цілому, спотворює естетичний вигляд обличчя і суттєво пригнічує психологічний стан хворих. Саме тому для попередження або щонайшвидшого усунення зазначених розладів дуже важливим є своєчасне та ефективне застосовування засобів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні стоматологічних хворих. Найбільш активним, цілеспрямованим і дієвим засобом фізичної реабілітації є лікувальна фізична культура (ЛФК) – метод відновного лікування, який не має рівноцінних аналогів за своїм природно-біологічним впливом, завдяки чому саме він відіграє головну роль серед інших немедикаментозних відновних та профілактичних заходів.

Не менш важливим є використання засобів реабілітації для профілактики або функціонального лікування професійних захворювань у лікарів-стоматологів, особливо це стосується порушень постави, сколіозу, остеохондрозу хребта, варикозного розширення вен нижніх кінцівок, захворювань системи кровообігу, органів дихання та іншої патології.

Отже, якісна підготовка лікаря-стоматолога неможлива без досконалого оволодіння основами фізичної реабілітації і спортивної медицини.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки):

Пререквізити.Фізична реабілітація, спортивна медицина як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами анатомії людини, фізіології, патофізіології, пропедевтики внутрішньої медицини, пропедевтики ортопедичної стоматології; забезпечує послідовність та взаємозв'язок з профілактикою стоматологічних захворювань, хірургічною стоматологією, ортопедичною стоматологією, неврологією, нейростоматологією та іншими предметами навчального плану, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосування знань з фізичної реабілітації та спортивної медицини в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.Знання та навички, якими повинен володіти студент, щоб приступити до вивчення дисципліни, або перелік попередньо прослуханих дисциплін: анатомія людини, медична біології, медична хімія, медична та біологічна фізика, фізіологія, гігієна та екологія, фармакологія, хірургічна стоматологія та щелепно-лицьової хірургії, терапевтична стоматологія, пропедевтика ортопедичної стоматології, пропедевтика терапевтичної стоматології.

Постреквізити. Знання, уміння та навички з дисципліни «Фізична реабілітація, спортивна медицина» потрібні при вивченні наступних предметів: фізіологія людини, медична біологія, біологічна хімія, військова медицина, дисципліни медико-профілактичного та загальногуманітарного циклу.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- ***метою викладання навчальної дисципліни є:*** формування у студентів базових знань зі спортивної медицин та цілісного уявлення про застосування методів і засобів фізичної реабілітації в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю;
- ***основними завданнями вивчення дисципліни є:*** застосування методів фізичної реабілітації для стоматологічних хворих на стаціонарному, поліклінічному та санаторному етапах лікування, санітарно-просвітницька діяльність.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні):

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

інтегральна:

- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Знання та розуміння предметної області та розумінняпрофесійної діяльності;
- Здатність застосовувати знання у практичній діяльності;
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так іписьмово;
- Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатністьвикористовувати міжнародні греко-латинські терміни, скороченняі кліше у фаховому усному й писемному мовленні;
- Навички використання інформаційних і комунікаційнихтехнологій;
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації зрізних джерел;
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- Здатність бути критичним і самокритичним;
- Здатність працювати в команді;
- Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо;
- Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства,усвідомлювати цінності громадянського (вільногодемократичного) суспільства та необхідність його сталогорозвитку, верховенства права, прав і свобод людини тагромадянина в Україні.

спеціальні (фахові, предметні):

- Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні;
- Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень;
- Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани;
- Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепнолицевої області;
- Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями;
- Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції;
- Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології; ;
- Спроможність оцінювати вплив довкілля на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне);

- Спроможність ведення нормативної медичної документації;
- Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації; ;
- Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО;
- Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Результати навчання для дисципліни: Програмні результати навчання:

- Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2);
- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5);
- Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2);
- Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4);
- Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під часрозгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення;
- Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендованіалгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовахобмеженого часу (за списком 4) ;
- Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використаннямстандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій;
- Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу застандартними методиками;
- Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізупевних суспільних та особистих потреб;
- Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції тасамоконтролю;
- Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами таобов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень;
- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності;

- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про якихпіклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності;
- Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічногодіагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком6);
- Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

По завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:** основи роботи в мультипрофесійній/міждисциплінарній команді, основні показання та протипоказання до призначення фізичних вправ, клініко-фізіологічне призначення фізичних вправ, класифікацію фізичних вправ, методику складання схем та комплексів ЛГ, основні принципи підбору та дозування фізичних навантажень, методики проведення ЛГ, показання та протипоказання до застосування ФР, собливості впливу фізичних навантажень різної інтенсивності на організм людини, методи корекції та дозування цього впливу.

вміти: оцінювати та проводити комплексне лікарське обстеження, робити дослідження функціонального стану організму, кількісну оцінку рівня фізичного здоров'я, визначати та проводити фізичну працездатність осіб, які займаються фізичними навантаженнями, вміти виявляти патологічні та перед патологічні стани та проводити лікарсько-педагогічний контроль за цими особами, призначати засоби фізичної реабілітації та оцінювати їх ефективність, вміти застосовувати інтегрований підхід до реабілітації хворих стоматологічного профілю.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. «Фізична реабілітація та спортивна медицина»		
Зміс товий модуль 1. «Спортивна медицина»		
1.	**Комплексне лікарське обстеження. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини.** *Спортивна медицина та фізична реабілітація в історичному аспекті. Сучасні уявлення про спортивну медицину і фізичну реабілітацію, їх роль в системі медико-профілактичної допомоги. Спортивна медицина як клінічна дисципліна, її основна мета та завдання. Актуальні питання*	

	оптимізації рухової активності людини в умовах сьогодення. Вплив фізичних навантажень різної інтенсивності (недостатніх, надмірних, оптимальних) на організм людини. Фізичні навантаження в спорті вищих досягнень. Система організації лікарсько-фізкультурної служби в Україні, лікарсько-фізкультурні диспансери, центри спортивної медицини та лікувальної фізкультури (ЛФК). Форми роботи лікаря зі спортивної медицини. *Медичний контроль в процесі оздоровчого і спортивного тренування. Комплексна методика лікарського обстеження осіб, що займаються фізичними вправами, її основні розділи. Види лікарських обстежень (первинні, повторні, додаткові та інші), їх основні завдання. Особливості збору анамнезу (загального і спортивного) та лікарського огляду органів та систем, фізіологічні особливості системи кровообігу у тренованих осіб. Фізичний розвиток людини, фактори, які на нього впливають та ознаки, що його характеризують. Дослідження фізичного розвитку та стану опорно-рухового апарату за допомогою методів соматоскопії і антропометрії. Оцінка фізичного розвитку методами стандартів, антропометричного профілю та індексів.*	1
Зміс товий модуль 2. «Фізична реабілітація»		
2.	**Загальні основи застосування засобів фізичної реабілітації у хворих стоматологічного профілю. Особливості застосування лікувального масажу в стоматології.** *Поняття про функціональні проби та їх значення в функціональній діагностиці. Основні завдання функціонального дослідження. Загальні вимоги до проведення функціональних проб. Види функціональних проб. Функціональні проби з затримкою дихання (Штанге, Генчі-Саабразе), навантажувально-дихальні проби, методика їх проведення і оцінка. Проби зі зміною положення тіла у просторі (ортостатична, кліностатична), методика їх проведення і оцінка. Класифікація функціональних проб з фізичним навантаженням. Основні фізіологічні зміни гемодинаміки при*	1
	фізичних навантаженнях. Функціональні проби з фізичним навантаженням на відновлення, їх особливості та параметри за якими вони оцінюються. Функціональні проби зі стандартним фізичним навантаженням: проба Мартіне-Кушелевського (20 присідань за 30 сек.) та комбінована проба Летунова, методика їх проведення та оцінка результатів. Визначення типу реакції системи кровообігу на функціональні проби зі стандартним фізичним навантаженням. Характеристика нормотонічного, гіпотонічного, гіпертонічного, дистонічного та східчастого типів реакції на фізичне навантаження.	
	Разом	2

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Тема	Кількість годин
	Модуль 1. «Фізична реабілітація та спортивна медицина»	
	Змістовний модуль 1. «Спортивна медицина»	
1.	**Дослідження та оцінка функціональних можливостей організму людини. Лікарський висновок.** *Поняття про функціональні проби. Основні завдання функціонального дослідження. Загальні вимоги до проведення функціональних проб. Класифікація функціональних проб. Функціональні проби: з затримкою дихання (Штанге, Генчі), зі зміною положення тіла у просторі (ортостатична, кліностатична), зі стандартним фізичним навантаженням (проба Мартіне-Кушелевського – 20 присідань за 30 сек.), методика їх проведення та оцінка отриманих результатів. Типи реакції системикровообігу на функціональні проби з фізичним навантаженням: нормотонічний, гіпотонічний, гіпертонічний, дистонічний, східчастий, їх характеристика. Аналіз результатів комплексного медичного обстеження. Лікарський висновок. Зовнішні ознаки різних ступенів стомлення при виконанні фізичних вправ. Поняття про толерантність до фізичних навантажень. Клінічні та функціональні ознаки порогу толерантності. Передпатологічні та патологічні стани, що виникають при неадекватних фізичних навантаженнях, засоби їх профілактики та невідкладна допомога.*	1

2.	**Дослідження та оцінка функціонального стану зубо-щелепної системи в стоматологічній клініці.** * *Анатомо-фізіологічні особливості м'яких тканин та м'язів, розташованих в щелепно-лицевій ділянці (мімічних, жувальних, язика, м'язів піднебінно-глоткового кільця, шиї) та скронево-нижньощелепних суглобів. Схема обстеження функціонального стану тканин щелепнолицевої ділянки. Діагностичні фізичні вправи та тест-комплекси для виявлення ступеня функціональних розладів зубо-щелепної системи. Оцінка скоротливої здатності колового м'яза ока, колового м'яза рота, м'яза язика, жувальної мускулатури, м'язів піднебінно-глоткового кільця та шиї. Функціональна діагностика стану зубо-щелепної системи за допомогою спеціальних жувальних проб (за І.С.Рубіновим) та інструментальних методів: гнатодинамометрії, міотонометрії, електроміографії, мастикациографії, вимірювання життєвої ємності легенів. Висновок за результатами функціонального обстеження зубощелепної системи.*	1
	Змістовний модуль 2. «Фізична реабілітація»	
3.	**Фізична реабілітація при гнійно-запальних процесах вщелепнолицевій ділянці.** *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при захворюваннях пародонту, гнійно-запальних процесах щелепно-лицевої ділянки. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні методичні підходи та особливості проведення ЛФК при пародонтозі, пародонтопатіях, хірургічному лікуванні гнійно-запальних процесів (абсцесів, флегмон) щелепно-лицевої ділянки. Особливості методик масажу (пальцевого, апаратного) та самомасажу ясен. Рухові режими хворих, періоди застосування ЛФК. Оцінка ефективності використання засобів ФР.*	1
4.	**Фізична реабілітація при переломах щелеп та кісток лицевого скелету.** * *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при переломах щелеп та кісток лицевого скелета. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні підходи та особливості методики проведення ЛФК при переломах щелеп та кісток лицевого скелета в залежності від методу фіксації кісткових уламків. Періоди застосування ЛФК, їх задачі. Режими рухової активності хворих на етапах ФР. Особливості застосування механотерапії та масажу. Оцінка ефективності курсу ЛФК та використання інших засобів ФР.*	1

5.	**Фізична реабілітація при захворюваннях та контрактурах скроневонижньощелепних суглобів.** *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при захворюваннях та контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні підходи та особливості методик проведення ЛФК при захворюваннях та контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів. Рухові режими хворих. Періоди застосування ЛФК, їх задачі. Режими рухової активності хворих на етапах ФР. Особливості застосування механотерапії та масажу. Оцінка ефективності курсу ЛФК та використання інших засобів ФР.*	1
6.	**Фізична реабілітація при невритах лицевого та трійчастого нервів.** * *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при невритах лицевого та трійчастого нервів. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні підходи та особливості методики проведення ЛФК при функціональних розладах зубо-щелепної системи, зумовлених невритом лицевого чи трійчастого нервів. Періоди застосування ЛФК, їх задачі. Режими рухової активності хворих на етапах ФР. Особливості методики електростимуляції, рефлексотерапії, механотерапії та масажу в комплексному відновному лікуванні хворих. Оцінка ефективності курсу ЛФК та використання інших засобів ФР.*	1
7.	**Фізична реабілітація при реконструктивних та пластичних операціях у щелепно-лицевій ділянці. Фізична реабілітація при порушеннях прикусу та вроджених аномаліях розвитку щелеп у дітей.** *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при реконструктивних і пластичних операціях на щелепно-лицевій ділянці. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні методичні підходи та особливості проведення ЛФК при реконструктивних і пластичних операціях на щелепно-лицевій ділянці з приводу рубцевих змін після травм м'яких тканин, опіків, видалення новоутворень. Періоди застосування ЛФК, їх задачі. Режими рухової активності хворих на етапах ФР. Особливості лікувального масажу. Оцінка ефективності курсу ЛФК та використання інших засобів ФР. Клініко -фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР при порушеннях прикусу та вроджених аномаліях розвитку щелеп у дітей. Показання та протипоказання до призначення засобів ЛФК. Основні методичні підходи та особливості проведення методик ЛФК, в т.ч. звукової гімнастики, при реконструктивних операціях з приводу незрощення губи, твердого та м'якого піднебіння, при функціональних порушеннях та аномаліях розвитку прикусу у дітей. Періоди застосування ЛФК в стоматології дитячого віку, їх задачі. Режими рухової активності хворих на етапах ФР. Особливості лікувального масажу. Оцінка ефективності проведення курсу ЛФК та використання інших засобів ФР.*	1

8.	**Застосування засобів фізичної реабілітації для профілактики та лікування професійних захворювань у лікарів-стоматологів.** * *Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів ФР для профілактики і відновного лікування професійних захворювань у лікарястоматолога. Вплив професіональної діяльності на фізичний стан лікаря-стоматолога. Значення вибору оптимального робочого положення та його зміни в процесі роботи для профілактики професійних захворювань лікаря-стоматолога. Спеціальні вправи для попередження й лікування професійної патології у лікарівстоматологів: захворювань опорно-рухової системи (порушень постави, сколіозу, остеохондрозу хребта); варикозного розширення вен нижніх кінцівок, перенапруження зору; хвороб системи кровообігу, дихальної системи та іншої патології. Раціональне планування робочого часу, відпочинку,облаштування робочого місця. Застосування фізкультпауз, виробничої та лікувальної гімнастики при виконанні індивідуальної рекреаційно-оздоровчої програми рухової активності.*	1
	Разом	8

Примітка: * теми, з яких обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
	З містовний модуль 1. «СПОРТИВНА МЕДИЦИНА»	
1.	**Комплексне лікарське обстеження під час занять фізичними вправами. Дослідження та оцінка фізичного розвитку людини.** *Вивчити основи комплексного лікарського обстеження пацієнта під час прийняття рішення про допуск до занять фізкультурою та чи спортом. Опанувати теоретичний матеріал стосовно різних методик для оцінки фізичного розвитку людини.*	
2.	**Дослідження та оцінка функціональних можливостей організму. Лікарський висновок.** *Ознайомитись з теоретичними основами функціонального тестування з урахуванням специфіки та завдань практичної діяльності лікаря-стоматолога. Підсумовуючи результати комплексного обстеження пацієнта знати основні вимоги до формування лікарського висновку.*	

3.	**Дослідження та оцінка функціонального стану зубо-щелепної системи в стоматологічній клініці.** *Вивчити та знати особливості різних методик функціонального тестування в стоматологічній практиці. Вміти оцінювати результати тестів та робити відповідні корективи лікувальнопрофілактичних заходів.*	1
	З містовний модуль 2. «ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»	
4.	**Загальні основи застосування засобів фізичної реабілітації у хворих стоматологічного профілю. Особливості застосування лікувального масажу в стоматології.** *Знати основні показання, протипоказання до застосування фізичної реабілітації пацієнтів стоматлогічного профілю, механізм лікувальної дії фізиних вправ й основи дозування навантажень. Опанувати теоретичними основами практичнного застосування масажу в стоматлогічній практиці.*	1
5.	**Фізична реабілітація при гнійно-запальних процесах вщелепнолицевій ділянці.** *Опанувати теоретичні основи призначення комплексу фізичних вправ пацієнтам з різноманітними запальними захворюваннями стоматлогічного профілю (абсцес, флегмона, міозит, тендініт, артрит скроненижньощелепного суглобу) на різних етапах відновного лікування.*	2
6.	**Фізична реабілітація при переломах щелеп та кісток лицевого скелету.** *Ознайомитись з теоретичними основами призначення комплексу фізичних вправ пацієнтам з переломами щелеп та кісток лицьового скелету на різних етапах відновного лікування.*	1
7.	**Фізична реабілітація при реконструктивних та пластичних операціях у щелепно-лицевій ділянці. Фізична реабілітація при порушеннях прикусу та вроджених аномаліях розвитку щелеп у дітей.** *Знати теоретичні основи призначення комплексу фізичних вправ пацієнтам при реконструктивних та пластичних операціях у щелепно-лицевій ділянці, а також при порушеннях прикусу та вроджених аномаліях розвитку щелеп у дітей на різних етапах відновного лікування. Вразовувати особливості призначення вправ пацієнтам різних вікових категорій.*	
	Разом	5

Індивідуальні завдання:

- огляд наукової та методичної літератури відповідно до тематики лекцій, практичних занять;
- написання рефератів, ессе;
- участь у науково-дослідній роботі;
- підготовка наукових доповідей на студентські наукові конференції та інші форми, узгоджені між викладачем та здобувачем.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю.

Змістовний модуль 1. Спортивна медицина

1. Визначення фізичної реабілітації та спортивної медицини як клінічної дисципліни, її мета та значення в сучасній медичній практиці.
2. Медичний контроль під час занять фізичними вправами, основні розділи комплексного лікарського обстеження.
3. Методи дослідження та оцінки фізичного розвитку людини.
4. Методи дослідження функціонального стану організму за допомогою функціональних проб, види функціональних проб, основні задачі функціонального обстеження.
5. Функціональні проби з затримкою дихання та зі зміною положення тіла у просторі (ортостатична, кліностатична), методика їх проведення і оцінка.
6. Функціональні проби зі стандартним фізичним навантаженням (20 присідань за 30 сек.), методика проведення та оцінка результатів.
7. Типи реакції системи кровообігу на фізичне навантаження, їх характеристика та оцінка функціонального стану системи кровообігу.
8. Аналіз результатів комплексного лікарського обстеження. Лікарський висновок.
9. Оцінка різних ступенів стомлення при виконанні фізичних вправ.
10. Оцінка толерантності до фізичних навантажень, клінічні та функціональні ознаки порогу толерантності.
11. Передпатологічні та патологічні стани, що виникають при неадекватних фізичних навантаженнях, засоби їх профілактики та невідкладна допомога.
12. Анатомо-фізіологічні особливості м’язів, розташованих в щелепно-лицевій ділянці (мімічних, жувальних, язика, м’язів піднебінно-глоткового кільця, шиї) та скроневонижньощелепних суглобів.
13. Схема обстеження функціонального стану м’яких тканих та м’язів, розташованих в щелепно-лицевої ділянці. Діагностичні фізичні вправи татест-комплекси для виявлення ступеня функціональних розладів зубо-щелепної системи.
14. Оцінка скоротливої здатності колового м’яза ока, колового м’яза рота, м’яза язика, жувальної мускулатури, м’язів піднебінно-глоткового кільця та шиї.
15. Функціональна діагностика стану зубо-щелепної системи за допомогою спеціальних жувальних проб (за І.С. Рубіновим) та за допомогою інструментальних методів: гнатодинамометрії, міотонометрії, електроміографії, мастикациографії, вимірювання життєвої ємності легенів.

Змістовний модуль 2. Фізична реабілітація

1. Визначення фізичної реабілітації (ФР), її основні засоби, загальні принципи та етапи.

2. Лікувальна фізична культура (ЛФК) як метод відновного лікування, його характеристика та методичні принципи.

3. Основні та додаткові засоби ЛФК, їх характеристика, форми і методи проведення ЛФК.

4. Періоди застосування ЛФК і режими рухової активності стоматологічних хворих на різних етапах реабілітаційного лікування.

5. Фізіологічні механізми лікувальної дії фізичних вправ, класифікація фізичних вправ, що застосовуються під час проведення ЛФК.

6. Види спеціальних вправ, що використовуються для хворих стоматологічного профілю,поняття про дихальну та звукову гімнастику.

7. Показання до призначення засобів ФР і ЛФК в стоматологічній клініці.

8. Протипоказання до призначення ЛФК хворим стоматологічного профілю.

9. Основні принципи вибору і критерії дозування фізичних вправ під час проведення ЛФК.

10. Облік ефективності курсу ЛФК та застосування інших засобів фізичної реабілітації.

11. Методичні особливості застосування ЛФК в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю на різних етапах фізичної реабілітації.

12. Оформлення призначень з ЛФК у медичній документації, особливості складання схем процедур і комплексів вправ лікувальної гімнастики (ЛГ) та самостійних занять для стоматологічних хворих.

13. Значення та особливості застосування механотерапії в комплексному лікуванні хворих стоматологічного профілю.

14. Показання та протипоказання щодо призначення лікувального масажу хворим стоматологічного профілю.

15. Анатомо-фізіологічні особливості крово-, лімфообігу й іннервації м’яких тканин обличчя, голови та шиї.

16. Фізіологічні механізми лікувальної дії масажу на організм людини та його вплив на функціональний стан зубо-щелепної системи.

17. Основні та додаткові масажні прийоми. Особливості виконання техніки класичного лікувального масажу обличчя, голови та шиї.

18. Особливості ФР при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці: завдання, засоби і форми ЛФК у передопераційному, ранньому та пізньому післяопераційних періодах після розрізу флегмони або абсцесу в щелепно-лицевій ділянці.

19. Спеціальні вправи для самостійного виконання при гнійно-запальних процесах в щелепно-лицевій ділянці, особливості їх призначення.

20. Особливості ФР при захворюваннях пародонту: методики ЛФК, масажу (пальцевого і апаратного) та самомасажу ясен.

21. Особливості ФР при відкритих та закритих переломах щелеп: основні вимоги до методики застосування ЛФК, завдання та засоби ЛФК в першому, другому та третьому періодах відновного лікування в залежності від методу фіксації кісткових уламків.

22. Особливості застосування спеціальних вправ та пасивної і активної механотерапії при консервативному й хірургічному методах лікування переломів щелеп.

23. Особливості ФР при опіках та опікових контрактурах м’яких тканин щелепнолицевої ділянки: завдання, засоби ЛФК, спеціальні вправи, масаж і механотерапія в різні періоди відновного лікування.

24. Особливості ФР при захворюваннях і контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів: показання й протипоказання до призначення засобів ЛФК, спеціальні вправи і механотерапія при консервативному лікуванні, а також у першому й другому періодах після хірургічного лікування.

25. Особливості ФР при невриті лицевого нерву: протипоказання до призначення засобів ЛФК, завдання та засоби ЛФК в різні періоди відновного лікування, особливості лікувальної гімнастики і масажу.

26. Завдання і особливості методики ЛФК при порушеннях функції лицевого нерву, які виникли внаслідок хірургічного лікування захворювань привушної слинної залози.

27. Спеціальні вправи, активна й пасивна механотерапія, масаж, рефлексотерапія та інші засоби ФР при парезах і паралічах мімічної мускулатури.

28. Особливості ФР при невриті трійчастого нерва: завдання, засоби ЛФК, спеціальні вправи в різні періоди відновного лікування, особливості лікувальної гімнастики, масажу і механотерапії.

29. Особливості ФР при реконструктивно-відновних операціях з приводу травм і ушкоджень м’яких тканин лицевого скелету, методики лікувальної гімнастики й масажу в післяопераційному періоді при хірургічному лікуванні дефектів і деформацій в області обличчя.

30. Особливості методики лікувальної гімнастики, масажу й механотерапії після видалення новоутворень в щелепно-лицевій ділянці, завдання, засоби ЛФК та спеціальні вправи в різні періоди відновного лікування.

31. Особливості ФР при реконструктивно-відновних операціях з приводу незрощення верхньої губи та м’якого піднебіння, завдання, форми та основні вимоги до методики занять ЛФК у перед- та післяопераційному періодах.

32. Звукова гімнастика та спеціальні вправи, що мають цілеспрямовану дію на функціонально неповноцінні системи у дітей з природженими незрощеннями верхньої губи, твердого та м’якого піднебіння.

33. Особливості ФР при порушеннях розвитку прикусу та вроджених аномаліях зубо-щелепної системи у дітей: основні вимоги до методики занять ЛФК та спеціальні вправи для самостійного виконання.

34. Особливості методики ранкової гігієнічної, виробничої та профілактичної гімнастики для лікарів-стоматологів, раціональне планування робочого часу, відпочинку, облаштування робочого місця, рекреаційно-оздоровчі рухові режими.

35. Завдання та особливості лікувальної гімнастики при проявах професійних захворювань у лікарів-стоматологів.

Перелік практичних навичок для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю.

Змістовний модуль 1. «Спортивна медицина»

- оволодіти методикою комплексного лікарського обстеження хворих стоматологічного профілю, визначати фізичний розвиток, функціональний стан основних фізіологічних систем організму, стан здоров’я та толерантність до фізичних навантажень;
- оволодіти методикою діагностики функціональних розладів зубо-щелепної системи у хворих стоматологічного профілю;

- оцінювати різні ступені стомлення при виконанні фізичних вправ та толерантність до фізичних навантажень;
- діагностувати ранні ознаки перевтоми, передпатологічні та патологічні стани, що виникають при неадекватних фізичних навантаженнях, знати засоби їх профілактики та вміти надавати невідкладну медичну допомогу.

Змістовний модуль 2. «Фізична реабілітація»

- здійснювати вибір найбільш ефективних засобів ФР, в т.ч. оптимального рухового режиму та дози фізичних навантажень під час реабілітаційного лікування хворих стоматологічного профілю;
- на основі результатів обстеження рекомендувати найбільш ефективні засоби ФР хворим стоматологічного профілю в залежності від клінічного перебігу захворювання (фази, стадії, ступеня функціональних розладів зубо-щелепної системи), супутньої патології, а також відповідно до індивідуальних особливостей організму (віку, статі, функціональних здібностей, рівня фізичної підготовленості та толерантності до фізичних навантажень, стану захисних систем) на різних етапах відновного лікування;
- оволодіти методикою лікувального масажу обличчя, шиї та голови, які застосовуються в комплексному лікуванні стоматологічних хворих;
- визначити можливість виникнення ускладнень і тимчасових протипоказань до застосування засобів ФР у хворих стоматологічного профілю;
- здійснювати диференційоване призначення засобів ЛФК, в т.ч. оптимального рухового режиму, лікувальної гімнастики, спеціальних фізичних вправ для самостійного виконання, масажу, механотерапії та інших при гнійно-запальних процесах в щелепнолицевій ділянці, відкритих та закритих переломах щелеп, травматичних ушкодженнях, в т.ч. опіках м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, контрактурах скронево-нижньощелепних суглобів, невриті лицевого та трійчастого нервів, при реконструктивно-відновних операціях з приводу травм м'яких і кісткових тканин лицевого скелету, видалення новоутворень, незрощення верхньої губи та піднебіння, при аномаліях розвитку прикусу і функціональних порушеннях зубо-щелепної системи у дітей;
- оволодіти методами оцінки ефективності курсу фізичної реабілітації.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: підсумковий модульний контроль.

Система поточного та підсумкового контролю.

Контрольні заходи з дисципліни «Фізична реабілітація, спортивна медицина» включають поточний та підсумковий контроль.

Оцінка здобувача освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках). При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1).

Таблиця 1. *Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в «Медичному інституті ЧНУ ім. Петра Могили»*

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання

5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науковопедагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з
		допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Поточний контроль з модулю 6 «Фізична реабілітація, спортивна медицина» проводитися у формі усного опитування, вирішення ситуаційних завдань, оцінки виконання

маніпуляцій, письмового контролю, письмового або програмного комп'ютерного тестування на практичних заняттях, оцінки виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на практичних заняттях, дискусії, тощо.

Оцінювання поточної навчальної діяльності проводиться науково-педагогічними працівниками під час практичних занять, за традиційною 4 бальною шкалою, включаючи відмітки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті. Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення відповідної дисципліни.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науковопедагогічним працівником та здобувачем вищої освіти у процесі навчання і формування навчальної мотивації здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником – для коригування технологій, методів і засобів навчання, так і здобувачами вищої освіти – для планування самостійної роботи.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.Проводиться лише після поточного заняття, яке передує підсумковому модульному контролю.Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і складає 72 бала, максимальна 120 балів відповідно *до таблиці 2*.

Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотихбала);

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвіданустудентом;

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальноюшкалою.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни «Фізична реабілітація, спортивна медицина» і проводиться на останньому занятті модуля. Складання та перескладання підсумкового модульного контролю проводиться у відповідності до «Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги, які передбачені робочою навчальною програмою з дисципліни «Фізична реабілітація, спортивна медицина» (позитивні оцінки зі змістовних модулів, отримали допуск до складання ПМК).ПМК приймають науково-педагогічні (педагогічні) працівники визначені завідувачем кафедрою. З метою об'єктивного неупередженого оцінювання знань здобувачів вищої освіти рекомендовано залучати до прийому ПМК науково- педагогічних працівників кафедри, які не проводили практичні заняття в даних академічних групах у цієї категорії здобувачів освіти. Результат ПМК оцінюється в балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність) згідно *таблиці 2*.

Питання (завдання, ситуаційні задачі), які виносяться на ПМК, повинні бути сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала до 3-5 хвилин. Питання повинні охоплювати найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні відповідної дисципліни. З питань формуються екзаменаційні білети на ПМК,які затверджуються на засіданні кафедри. Загальна кількість питань (завдань, ситуаційних задач) в кожному білеті не повинна перевищувати трьох. Обов'язково на ПМК повинні бути винесені питання, з тем, які визначені на самостійне вивчення в межах модуля.За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п. 2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК здобувачу освіти за відповідь виставляється оцінка «незадовільно».

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно *до таблиці 2*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю" та індивідуальний навчальний план студента.

Таблиця 2. *Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінки*

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	**F**	**2 незадовільно**
2,1	50	34	84	**FX**	
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		

2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	**E**	**3 задовільно**
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	**D**	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144	**C**	**4**
3,65	88	58	146		**добре**
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	**B**	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		

4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	**A**	**5** **відмінно**
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Інформація про здобувачів освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини незарахування також вноситься до «Відомісті підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини незарахування можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять і (або) лекцій. Позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за ПМК»;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до ПМК. Позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за ПМК»;

в) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з’явився на ПМК. Позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК».

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. Дозвіл на перескладання ПМК видається деканом, директором інституту (або його заступником) у вигляді «Персональної відомості перескладання підсумкового контролю» який здобувач освіти отримує в деканаті під особистий підпис за пред’явленням індивідуального навчального плану та (за необхідністю) інформації з кафедри про ліквідацію заборгованості (відсутність «нб», середній бал успішності 3,0 і більше). При організованому перескладанні ПМК групою здобувачів вищої освіти використовується загальна відомість.

Персональна відомість перескладання підсумкового модульного контролю (загальна відомість) заповнюється завідувачем кафедри або уповноваженою ним особою у двох примірниках, один з яких залишається на кафедрі, другий у день заповнення повертається в деканат завідувачем навчальної частини кафедри (відповідальним викладачем).

Здобувач вищої освіти має право на перескладання ПМК, до закінчення вивчення відповідної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти не склав ПМК, з дисципліни, крім винесеного на семестровий контроль у вигляді екзамену, він не може бути допущеним до складання семестрового контролю з відповідної дисципліни.

Нескладений ПМК з однієї дисципліни не є підставою для недопуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового семестрового контролю з іншої дисципліни, за виключенням допуску до підсумкової атестації.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не пересклав хоча б один підсумковий модульний контроль до початку нового семестру, він одержує за дисципліну традиційну оцінку «2» і оцінку ECTS «F», що є підставою для відрахування.

За дозволом ректора чи першого проректора академії окремим здобувачам вищої освіти може бути індивідуально визначений додатковий термін складання (перескладання) підсумкових модульних контролів.

Методи навчання

- **вербальні** (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- **наочні** (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- імітаційні завдання;
- презентації;
- тренінги;
- **практичні** (практика для вироблення вмінь та навичок, самостійна робота), які охоплюють вимоги до лікаря спортивної медицини та лікувальної фізичної культури, практичні роботи, дослідні роботи.

Методи контролю

- усний контроль;
- письмовий контроль; тестовий контроль; практична перевірка; самоконтроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Плани практичних занять, лекцій та самостійної роботи студентів.
3. Конспект або розширений план лекцій.
4. Методичні рекомендації для викладача.
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
6. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
7. Питання та завдання до контролю засвоєння дисципліни, перелік питань практичних навичок.
8. Мультимедійні презентації лекційного курсу кафедри.

Рекомендована література

1. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина: Підручник / Клапчук В.В., Дзяк Г. В., Муравов І. В. та ін.; за ред. В. В. Клапчука, Г. В. Дзяка. -К. : Здоров'я, 1995.-312 с.
2. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина: Тестові завдання для контролю знань студентів медичного та стоматологічного факультетів вищих медичних навчальних закладів ІУ рівнів акредитації (Навчальний посібник) / Абрамов В. В., Клапчук В. В., Магльований А. В., Смирнова О. Л., та ін.; за ред. проф. В. В. Клапчука та проф. А. В. Магльованого. -Дніпропетровськ: Мед академія, 2006. - 124 с.

3. Лікувальна фізкультура в стоматології: навчальний посібник / Апанасенко Г. Л., Макареня В. В., Науменко Р. Г.; за ред. Г. Л. Апанасенка. - К.: Вищашкола, 1993.-111с.

4. Braddom's Physical Medicine and Rehabilitation 5th Edition. David X. Cifu. Elsevier. Published Date: 20th August 2015. Page Count: 1232.

5. Netter's Sports Medicine2nd Edition. Christopher Madden Margot Putukian Eric McCarty Craig Young. Elsevier. Published Date: 28th April 2017. Page Count: 816.

Допоміжна

1. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина (Вибрані лекції для студентів) / Абрамов В. В., Клапчук В. В., Смирнова О. Л. та ін.; за ред. проф. В. В Клапчука. - Дніпропетровськ: Медакадемія, 2006. - 179 с.

2. Дудко Д. В., Макареня В. В. Лечебная физическая культура в стоматологии / Д. В. Дудко, В. В. Макареня. - К.: Здоровье, 1982. - 72 с.

3. Куничев Л. А. Лечебньій массаж / Л. А. Куничев. - Киев: Вища школа, 1981.328 с.

4. Мухін В. М. Фізична реабілітація. Видання друге, перероблене та доповнене / В. М. Мухін. - Київ: Олімпійська література, 2005. - 248 с.

5. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. - Чернівці: Прут, 2006. - 208 с.

6. Соколов А. А. Лечебная физкультура в стоматологии / Соколов А.А. - М.: Медицина, 1967. - 159 с.

7. Соколов А. А., Заусаев В. И. Применение лечебной физической культури в челюстно-лицевой хирургии / А. А. Соколов, В. И. Заусаев. - М.: Медицина, 1970.-200 с.

Інформаційні ресурси

1. GlobalStrategyonDiet, PhysicalActivityandHealth/ Електронний ресурс. – http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/.
2. Up To Date http://www.uptodate.com
3. BMJ Clinical Evidence http://clinicalevidence.bmj.com
4. Medscape from WebMD http://www.medscape.com
5. National Guideline Clearinghouse https://www.guideline.gov/
6. Centers for Disease Control andPrevention (CDC)https://www.cdc.gov/
7. The Cochrane Collaboration TheCochrane Libraryhttp://www.cochrane.org/
8. Clinical Knowledge Summaries (CKS) http://prodigy.clarity.co.uk/

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія,наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія) (нормативна дисципліна)

Модуль 7. Ендокринологія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 221 Стоматологія
галузі знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Голова вченої ради _____ проф. Л. П. Клименко
(протокол № ____ від "_____ "_____ 202_ р.)
Освітня програма вводиться в дію з "___"_____202_ р.
Ректор _____ проф. Л. П. Клименко
(наказ № ____ від "____ "_____ 202_ р.)

МИКОЛАЇВ, 2022 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Рівень вищої освіти	другий

ПОГОДЖЕНО
Перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили
_____ Н.М. Іщенко
« ___» _____ 202 __ р.

СХВАЛЕНО
Директор медичного інституту ЧНУ ім. Петра Могили
_____ Г. В. Грищенко
«___» _____ 2021 р.
Протокол № ____ від _____ 202_ р.

РОЗРОБЛЕНО
групою забезпечення зі спеціальності
221 Стоматологія
Керівник групи забезпечення
_____ Єлінська А.М.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/ годин 1,5 кредит 40 год / ЄКТС, з них:

Лекції (год.) – 10 год.

Практичні заняття (год.) – 10 год.

Самостійна робота (год.) – 30 год.

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК)

Опис навчальної дисципліни (анотація) – модуль 7. Ендокринологія

Ендокринологія - це медико-біологічна наука, яка має загальне визнання у всьому світі. Через те оволодіння основними положеннями ендокринології є важливим завданням медицини. Серед ендокринних захворювань найбільш поширеними є цукровий діабет та захворювання щитоподібної залози.

Вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 4 році навчання.

Предметом вивчення модуля 7. Ендокринологія навчальної дисципліни «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» є ендокринологічні захворювання, такі як: цукровий діабет, гіпотиреоз, тиреотоксикоз, йододефіцитні захворювання, тиреоїдит.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни(міждисциплінарні зв'язки) Модуль 7. Ендокринологія:

а) базуються на вивченні студентами таких дисциплін як: «Внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія)», «Хірургія (у тому числі онкологія та нейрохірургія)», «Терапевтична стоматологія», «Соціальна медицина, громадське здоров'я та основи доказової медицини».

б) інтегруються з іншими клінічними дисциплінами: «Акушерство», «Отоларингології», «Дитяча терапевтична стоматологія», «Хірургічна стоматологія».

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання модуля 7. Ендокринологія навчальної дисципліни «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі

нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» є здобуття та поглиблення знань, вмінь, навичок та інших компетентностей з ендокринології, необхідних у професійній діяльності.

- Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Проводити опитування і фізикальне обстеження хворих із основними захворюваннями ендокринної системи та аналізувати їх результати.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених захворювань ендокринної системи.
- Аналізувати типову клінічну картину, проводити диференційний діагноз, обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз найбільш поширених захворювань ендокринної системи.
- Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань ендокринної системи.
- Формулювати попередній діагноз, складати план обстеження хворого, аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при найбільш поширених захворюваннях ендокринної системи.
- Визначати тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, лікування, реабілітаційні заходи) хворого та призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в тому числі прогноз-модифікуюче, найбільш поширених захворювань ендокринної системи.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- Під час навчання провести курацію хворих з наступними хворобами та станами:

Цукровий діабет

Гіпотиреоз Тиреотоксикоз

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Стоматологія» дисципліна «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

- *інтегральна:*
- Здатність розв’язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
- *загальні:*

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.
- *спеціальні (фахові, предметні):*
- Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
- Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області.
- Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області.
- Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань

органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

- Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно- лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.
- Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
- Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
- Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
- Спроможність оцінювати вплив довкілля на стан здоров`я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- Спроможність ведення нормативної медичної документації.
- Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
- Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО.
- Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Стоматологія» дисципліна «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» забезпечує програмні результати навчання (ПРН) відповідними компонентами ОПП:

- Провідні клінічні симптоми та синдроми; за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання.
- Організацію проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально- евакуаційного забезпечення.
- Вимоги етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепнолицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу.

- Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні), пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань.
- Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу.
- Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.
- Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій.
- Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.
- Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.
- Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
- Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах.
- Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення модуля 7. Ендокринологія навчальної дисципліни «Загальна медична підготовка (офтальмологія, неврологія, в тому числі нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія, наркологія, медична психологія, фізична реабілітація, спортивна медицина, ендокринологія)» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- найважливіші етіологічні і патогенетичні фактори формування патологічних процесів в ендокринології;
- методичні основи клінічного обстеження хворого з ендокринною патологією, схеми дослідження пацієнта;

– методичні основи фізикального обстеженнння хворого – розпитування, огляд, пальпація, перкусія, аускультація;
– найважливіши ендокринологічні симптоми та синдроми захворювань;
– клініко-діагностичної інтерпретації показників лабораторноінструментальних методів досліджень в ендокринології.

Вміти:

– Використовувати основні методи обстеження хворих з ендокринною патологією, оцінити їх результати.
– Діагностувати, лікувати, організувати впровадження заходів профілактики цукрового діабету, йододефіцитних захворювань щитоподібної залози, тиреотоксикозу, гіпотиреозу, тиреоїдитів; аналізувати та інтерпретувати результати аналізів при даних захворюваннях.
– Розпізнати природжений гіпотиреоз.
– Діагностувати та надавати невідкладну допомогу на догоспітальному і госпітальному етапах при діабетичній (гіперкетонемічній), гіпоглікемічній комах.
– Розпізнати менш поширені ендокринні захворювання: пухлини щитоподібної залози, гіпопаратиреоз та гіперпаратиреоз.
– Розпізнати ендокринологічні аспекти синдромів: артеріальної гіпертензії та артеріальної гіпотензії, набрякового синдрому, сечового та нефротичного синдрому, анемії, болю в кінцівках, часткової або повної втрати зору, головного болю, судомного синдрому.
– Оцінити аналіз глюкози крові, кетонурію, ультразвукове та радіонуклідне дослідження щитоподібної залози.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 7. Ендокринологія	

1	Цукровий діабет. Сучасна класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Новітні методи лікування хворих на ЦД. *Клінічна та етіологічна класифікація цукрового діабету, етіологія і патогенез 1 та 2 типів, великі та малі клінічні ознаки, сучасні методи діагностики. Підходи до дієтотерапії, методи самоконтролю та навчання хворих, дозовані фізичні навантаження.* *Інсулінотерапія інтенсифікована та традиційна. Покрокова терапія в лікуванні хворих 2 типом цукрового діабету.*	5
2	Захворювання щитоподібної залози. Діагноз, диференційний діагноз, профілактика та лікування зоба. *Огляд та пальпація щитоподібної залози, визначення ступенів збільшення та функціонального стану, Т3, Т4, ТТГ – діагностика, методи йодної профілактики. Лікування тиреотоксикозу, гіпотиреозу, тиреоїдитів, вузлових форм зобу.*	5
	Разом	10

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Цукровий діабет, класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Цукровий діабет тип 1, сучасні методи терапії. *Клінічна та етіологічна класифікація цукрового діабету, етіологія і патогенез 1 та 2 типів, великі та малі клінічні ознаки, сучасні методи діагностики. Підходи до дієтотерапії – знання ХО, методи самоконтролю та навчання хворих, дозовані фізичні навантаження. Інсуліни людські та аналоги. Інсулінотерапія інтенсифікована та традиційна.*	4

2	Цукровий діабет тип 2, сучасні методи терапії. Гострі та хронічні ускладнення цукрового діабету. *Підходи до дієтотерапії – знання калоражу , методи самоконтролю та навчання хворих, дозовані фізичні навантаження. Групи цукрознижуючих препаратів з покроковим використанням. Клінічні ознаки хронічних ускладнень, сучасна діагностика та лікування.*	2
3	Йододефіцитні захворювання щитоподібної залози. Ознаки ендемічної місцевості за ВООЗ. Клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гіпотиреоз та тиреоїдити. Класифікація, діагностика, клініка, лікування. *Огляд та пальпація щитоподібної залози, визначення ступенів збільшення та функціонального стану, Т3, Т4, ТТГ, АтТГ, АтТПО – діагностика. Ознаки ендемічної місцевості, медіана йодурії, методи йодної профілактики. Класифікація, діагностика, клінічні ознаки та методи лікування гіпотиреозу та тиреоїдитів, вузлових форм зобу.*	2
4	Тиреотоксикоз. Клінічні форми. Діагностика, лікування. Рак щитоподібної залози. Класифікація, клініка, діагностика, лікування. Захворювання прищитоподібних залоз. *Огляд та пальпація щитоподібної залози, визначення ступенів збільшення та функціонального стану, Т3, Т4, ТТГ, АтТГ – діагностика. Класифікація, діагностика, клінічні ознаки та методи лікування тиреотоксикозу. Класифікація, діагностика, клінічні ознаки та методи лікування раку щитоподібної залози. Діагностика, клініка*	2
	та лікування гіперпаратиреозу і гіпопаратиреозу. Підсумковий модульний контроль.	
Разом		**10**

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені)	10

	Теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок з кожної теми практичного заняття. *Оволодіння практичними навичками з усіх тем навчальних занять.*	10
	Характеристика уражень внутрішніх органів за цукрового діабету: серцево – судинної системи, гепатобіліарної системи, органів сечовиділення, діабетичні остеоартропатії. *Діабетична макроангіопатія в патогенезі пізніх ускладнень ЦД. Механізми розвитку діабетичної нефропатії. Синдром діабетичної ступні: діабетична остеоартопатія.*	6
	Реабілітація та диспансерне спостереження хворих на рак щитоподібної залози. *Методи реабілітації та постійного диспансерного спостереження хворих на рак щитоподібної залози.*	2
	Підготовка до підсумкового модульного контролю	2
	Всього:	30

Індивідуальні завдання

1. Проведення розпитування показового хворого з цукровим діабетом, його загального огляду із виділенням основних симптомів та синдромів захворювання, обробка отриманих даних та доповідь на занятті.

2. Проведення огляду та пальпації щитоподібної залози у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті.

3. Підготовка рефератів за темами: «Використання інгаляційного інсуліну в лікуванні хворих на цукровий діабет», «Інсулінова помпа – сучасний підхід до лікування цукрового діабету», «Трансплантаційні методи лікування цукрового діабету», «Аварія на ЧАЄС – наслідки сьогодення».

Вимоги до оформлення рефератів: від 5 до 10 сторінок тексту, написаного від руки, українською мовою.

4. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про особливості синдромної діагностики захворювання із типовим перебігом, обраного за бажанням студента.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

- Етіологія і патогенез цукрового діабету.
- Цукровий діабет тип 1: роль вірусної інфекції та автоімунних процесів, генетичної схильності.

- Цукровий діабет тип 2: роль генетичної схильності, ожиріння, зовнішніх факторів. Класифікація порушень глікемії (ВООЗ, 1999 р.), клінічні форми цукрового діабету. Клініка цукрового діабету.
- Основні клінічні симптоми цукрового діабету.
- Характеристика уражень внутрішніх органів за цукрового діабету: серцевосудинної системи, гепатобіліарної системи, органів сечовиділення, діабетичні остеоартропатії. Критерії діагностики цукрового діабету та інших категорій гіперглікемії (ВООЗ, 1999 р.).
- Основні методи лікування ЦД, дієтотерапія, дозоване фізичне навантаження, цукрознижувальна фармакотерапія, навчання хворого самоконтролю.
- Пероральні цукрознижувальні препарати.
- Інсулінотерапія.
- Класифікація препаратів інсуліну, препарати короткої та тривалої дії, аналоги інсуліну ультракороткої та тривалої дії.
- Розрахунок добової потреби в інсуліні.
- Режим інсулінотерапії: традиційна та інтенсифікована інсулінотерапія.
- Ускладнення інсулінотерапії: гіпоглікемічні стани, алергія до інсуліну, постін'єкційні ліподистрофії, інсулінорезистентність, хронічне передозування інсуліну (синдром Сомоджі), інсулінові набряки.
- Діабетична нефропатія, стадії розвитку, діагноз, диференційний діагноз, лікування та профілактика.
- Діабетична ретинопатія: стадії процесу, діагноз, профілактика та лікування.
- Діабетична нейропатія, класифікація, діагностика та лікування.
- Синдром діабетичної стопи: класифікація діагностика, алгоритм лікування. Гіпоглікемічна кома, гіпоглікемічні стани. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
- Кетоацидотичні стани з діабетичною (гіперкетонемічною) комою. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційний діагноз, лікування.
- Гіперосмолярна (неацидотична) діабетична кома.
- Молочнокислий ацидоз і кома.
- Прояви йодного дефіциту.
- Визначення розмірів щитоподібної залози. Вікова динаміка об'єму залози.
- Визначення – "зоб". Поняття про простий нетоксичний та вузлові форми зобу.
- Йодна профілактика: масова, групова, індивідуальна.
- Етіологія, патогенез, клінічні прояви дифузного токсичного зобу, тиреотоксична та ендокринна офтальмопатія.
- Медикаментозне, хірургічне лікування токсичного зобу, використання 131йоду з лікувальною метою.
- Гіпотиреоз, етіологія, патогенез та клінічні ознаки. Обґрунтування діагнозу.
- Лікування гіпотиреозу.
- Тиреоїдити, класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування. Патоморфологічна класифікація пухлин щитоподібної залози.

- Сучасна схема лікування, реабілітації та диспансерного спостереження хворих на рак щитоподібної залози.
- Гіперпаратиреоз. Клініка, клінічні форми. Показання до хірургічного лікування. Медикаментозна терапія.
- Гіпопаратиреоз. Клініка. Діагностика**.** Диференційна діагностика. Лікування.

Перелік практичних навичок для підсумкового модульного контролю

- Аналізувати дані лабораторних методів дослідження (тест толерантності до глюкози, глікемічний та глюкозуричний профіль, С-пептид, НвА1с).
- Надавати медичну допомогу хворим з кетоацидозом, діабетичною та гіпоглікемічною комами.
- Визначати ступень зобу.
- Трактувати дані ультразвукового обстеження та доплерографії щитоподібної залози.
- Трактувати результи ЕКГ та рефлексометрії для характеристики функції щитоподібної залози.

Форма підсумкового контролю успішності навчання - підсумковий модульний контроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Поточна успішність здобувачів оцінюються за традиційною 4-бальною шкалою.

При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1)

Таблиця 1

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

За 4-бальною Шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом
		матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науковопедагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Після завершення вивчення всіх тем модуля проводиться конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) – конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль – проводиться лише після поточного заняття, що передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

– підраховується середня оцінка здобувача за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модуля (з точністю до сотих бала);

– для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24, або за таблицею 2. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бала. У цьому разі здобувач отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

– середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану здобувачем.

Таблиця 2

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінки

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А * 24)	Бали за ПМК з модуля (А*16)	Бали за модуль та/або екзамен (А*24 + А*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	**F**	**2**
2,1	50	34	84	**FX**	**Незадовільно**
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	**E**	**3**
3,05	73	50	123		**Задовільно**
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130	**D**	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140	**C**	**4**
3,55	85	57	142		**Добре**
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		

3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	**B**	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	**A**	**5**
4,55	109	73	182		**Відмінно**
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів усіх дисциплін усіх кафедр є єдиною і **складає 72 бала.**

Підсумковий модульний контроль з Модуля 7. Ендокринологія здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою та при вивчені модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (оцінка 3.0 - 72 бали).

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля, з якого проводиться підсумковий контроль, мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Підсумковий модульний контроль проводиться стандартизовано на останньому занятті модуля і включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Білети для підсумкового модульного контролю включають 3 питання (по 20 балів кожне-60 балів), а 2 питання з практичних навичок (по 10 балів - 20 балів). Кожне питання білета оцінюється від 0 до 20 балів, питання з практичних навичок від 0 до 10 балів.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна

кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

Після складання підсумкового модульного контролю розраховується загальна кількість балів за модуль:

а) сума балів поточної успішності;

б) бали підсумкового модульного контролю. **Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.**

Відомості після складання ПМК, заповнюються відповідно до положення про організацію навчального процесу та подаються в деканат.

Здобувачі, які не склали ПМК мають право 2 рази перескласти модуль згідно з графіка перескладань.

Методи навчання

- Вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (різні види вправляння);
- самостійна робота студентів з осмислення та засвоєння нового матеріалу
- тематичні дискусії;
- мозковий штурм;
- круглий стіл;
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- імітаційні завдання;
- проблемний виклад; - презентації;
- тренінги.

Методи контролю – усний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль, практична перевірка, самоконтроль, самооцінка.

Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни має методичне забезпечення: робочу навчальну програму; методичні рекомендації для викладачів; методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті (українською, англійською мовами); методичні розробки лекцій та мультимедійні презентації (українською, англійською мовами); пакети тестових завдань та клінічних задач; комплекти результатів загально-клінічного лабораторного обстеження хворих; комплекти результатів інструментальних методів обстеження хворих.

Рекомендована література

1. Ендокринологія: підручник (П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.) За ред. професора П.М. Боднара, - Вид. 4, перероб. та доп. – Вінниця: Нова Книга, 2017. – 456 с.

2. Наказ МОЗ України №1021 від 29.12.2014 «Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Цукровий діабет 1 типу у молодих людей та дорослих».

3. Эндокринология: учебник (П.Н. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.И. Комиссаренко и др.) Под ред. профессора П.Н. Боднара, - Изд. 2, перераб. и дополн. – Винница: Нова Книга, 2016. – 488 с.

4. Міністерство охорони здоров'я України Наказ від 21.12.2012 р. № 1118 «Про затвердження та впровадження медико-технічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 2 типу»

Допоміжна:

1.Зак К.П., Тронько М.Д., Попова В.В., Бутенко А.К. Цукровий діабет, імунітет і цитокіни. Київ: Книга-плюс, 2014. – 500 с.

2.Наказ МОЗ України №1118 від 21.12.2012 «Уніфікований клінічний протокол первинної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Цукровий діабет 2 типу».

3.Стандарти надання медичної допомогти хворим з патологічними станами щитоподібної та прищитоподібних залоз в умовах дії негативних чинників довкілля (видання третє, розширене) / За ред. О.В. Камінського. – Харків: «Юрайт», 2017. – 312с.

4. Тронько Н.Д., Соколова Л.К., Ковзун Е.И., Пастер И.П. Инсулинотерапия: вчера, сегодня, завтра. К.: Медкнига, 2014. – 192с.

5. 100 избранных лекций по эндокринологии. / Под ред. Ю.И. Караченцева, А.В. Казакова, Н.А. Кравчун, И.М. Ильиной. – Х: 2014. – 948 с.

6. Муравльова О.В., Вахненко А.В., Шепітько К.В. Ендокринологія: критерії діагностики. Навчальний посібник / О.В. Муравльова. – Полтава: видавець Шевченко Р.В., 2015. – 206 с.

Інформаційні ресурси

1.https://www.diabetes.org
2.https://www.thyroid.org
3. http://diabetic.com.ua
4. https://www.aace.com
5. https://www.diabeteseducator.org
6. https://www.eatright.org
7.https://www.niddk.nih.gov/health-information/community-healthoutreach/information-clearinghouses?dkrd=lgdmw0001 8. https://www.thyroidaware.com/ru/The_Thyroid.html
9. https://empendium.com/ua/chapter/B27.II.9.1.
10. https://ipep.com.ua/napryamki-diagnostiki-ta-likuvannya
11. https://drive.google.com/file/d/1F64U7xEWCATG6B9Ot3jIG3Qvrpp53Exk/view